

Estratègia
País Prioritari
Nicaragua

Estratègia
País Prioritari
Nicaragua

Man in white shirt and light blue jeans walking on a wooden dock.

White boat with a grey outboard motor. The motor has 'YAMAHA' and '250' written on it. The boat's hull has 'MAT 2502' in red.

White boat with a blue and white logo. The logo features a globe and the letters 'IPN'.

MAT 2502

Sumari

1.	Introducció i notes metodològiques	7
2.	Reptes i Oportunitats per al Desenvolupament Humà a Nicaragua	11
2.1.	Principals Reptes del Desenvolupament Humà	11
2.2.	Principals Oportunitats per al Desenvolupament Humà	15
3.	L'estratègia de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat a Nicaragua	17
3.1.	Visió, missió i valors de la cooperació catalana	17
3.2.	Objectius estratègics de la cooperació catalana a Nicaragua	17
3.2.1	Capacitats de la Cooperació Catalana	17
3.2.2	Proposta de Prioritats Sectorials i Territorials	18
3.2.3.	Objectius Prioritaris	20
3.2.4	Objectius Preferents	31
4.	Mecanismes de Coordinació, Col·laboració i Complementarietat amb el conjunt d'agents de desenvolupament	43
4.1.	Coordinació, col·laboració i complementarietat amb els actors de cooperació al desenvolupament catalans	43
4.2.	Comunicació i coordinació amb els actors de desenvolupament del país soci	44
4.3.	Coordinació amb els actors de cooperació al desenvolupament internacional	44
5.	Seguiment i avaluació de l'Estratègia País Prioritari	47
6.	Recursos i Capacitats	49
7.	Annexos	51

Introducció i notes metodològiques

1

L'Estratègia de País Prioritari (EPP) de Nicaragua és un document estratègic que té per objecte establir un full de ruta del govern de la Generalitat en la seva actuació en matèria de cooperació al desenvolupament en aquest país prioritari. Així, aquest document ha de contribuir a definir i desenvolupar les prioritats d'actuació sectorial i territorial a la vegada que proposa els processos, mecanismes, establiment d'aliances estratègiques i els recursos per a dur-les a terme en un horitzó temporal de quatre anys.

2

En el desenvolupament d'aquest exercici de planificació estratègica de mig termini, s'han considerat els principis que orienten el conjunt de l'actuació d'aquesta política pública, recollits a la pròpia Llei de Cooperació i al Pla director de cooperació al desenvolupament 2007-2010 (PD) que se'n deriva. Així, l'EPP Nicaragua ha de garantir, per una banda, l'apropiació i l'alineament de l'acció de cooperació al desenvolupament de la Generalitat amb els processos de desenvolupament liderats pel conjunt d'agents de desenvolupament del país soci, amb especial atenció als plans i estratègies de desenvolupament de les que s'han dotat i al marc d'incentius i constriccions en el que actuen.

3

Complementàriament, la política pública de cooperació al desenvolupament del govern s'orienta pels principis de la bona gestió pública que aplicada a l'àmbit concret de la cooperació al desenvolupament posa l'accent en la importància de la gestió per resultats en tant que model de gestió que millora l'eficàcia a la vegada que s'adequa millor als posteriors exercicis de seguiment i avaluació.

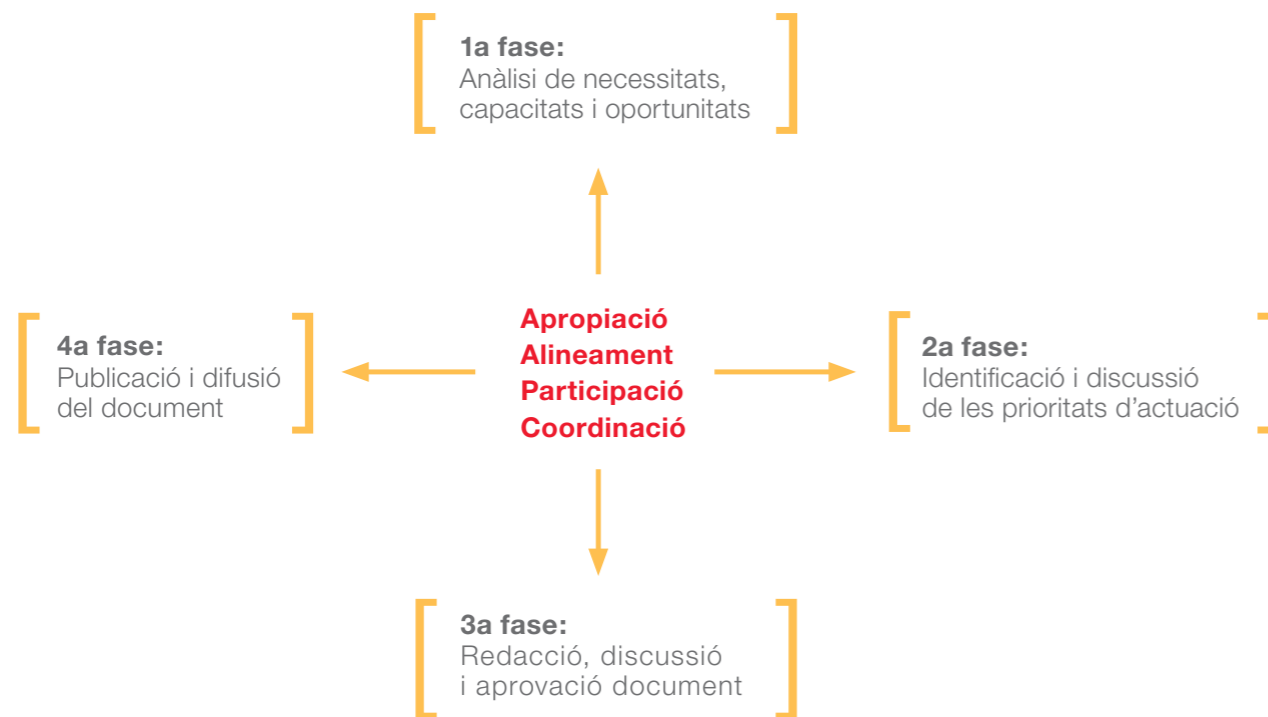
4

A més, l'EPP Nicaragua ha de garantir la coherència, coordinació i complementarietat de les actuacions del conjunt d'actors de la cooperació catalana a Nicaragua, i preveure els espais i mecanismes que serveixin a tal objectiu. En el mateix sentit, i des de l'enteniment que la cooperació catalana no actua de forma aïllada del conjunt d'agents de cooperació internacional que tenen presència al país, l'EPP defineix el marc d'acció estratègica de la Generalitat considerant el mapa complet de donants, identificant quina pot ser la seva contribució estratègica al conjunt i buscant els espais i mecanismes de coordinació i col·laboració quan escaigui.

5

El clar protagonisme dels actors, visions i prioritats del país soci, associat al principi d'apropiació i alineament, així com el corol·lari de principis associats a la bona gestió pública, incorporen el principi de la participació com un últim element definitori d'aquest procés de planificació estratègica. Això té un clar correlat en l'adopció d'una metodologia participativa capaç d'integrar l'ampli i divers conjunt d'actors públics i privats del sistema de cooperació al desenvolupament català, internacional i, molt especialment, local.

Figura 1. Fases d'elaboració de l'EPP Nicaragua

6

D'acord amb aquests principis i els requisits metodològics que se'n deriven, l'elaboració de l'EPP Nicaragua s'articula al voltant de quatre grans fases, més una de preliminar d'elaboració, debat i adopció de l'eina metodològica: 1) una primera fase d'anàlisi de necessitats i oportunitats de desenvolupament al país soci i de capacitats de la cooperació catalana, 2) una segona fase d'identificació de prioritats sectorials i territorials i de generació de consensos al voltant d'aquestes i la manera d'implementar-les, 3) una fase de redacció, debat i adopció del document d'EPP, i 4) una última fase de publicació i difusió del mateix (veure figura 1).

7

Totes les fases d'elaboració de l'estratègia, a excepció de la darrera referida a la publicació i la difusió del document, han incorporat en el seu desplegament l'articulació d'espais i mecanismes per a garantir la participació dels diferents actors involucrats. De forma complementària a l'establiment d'espais i mecanismes de participació presencial, s'ha fet ús de les possibilitats que ofereixen les noves tecnologies de la informació i coneixement i s'ha posat a disposició del conjunt d'actors involucrats un espai d'informació, comunicació i deliberació virtual – E-comunitat de cooperació al desenvolupament_ Grup de treball EPP-Nicaragua.

8

Pel que fa als espais de participació presencial, en la fase preliminar, el debat al voltant de la pertinença de l'eina s'ha donat en el marc dels òrgans de participació, col·laboració i consulta previstos a la Llei catalana de cooperació al desenvolupament. Durant la primera fase, la identificació de necessitats i la valoració de capacitats ha incorporat la participació dels actors a partir de dos mecanismes: les entrevistes en profunditat i la participació en grups de discussió. La participació ha esdevingut fonamental en la segona fase, orientada a la generació de consensos al voltant de les prioritats d'actuació. En aquesta fase, la generació de consensos s'ha articulada en el marc de dos grans grups de discussió que s'han complementat amb entrevistes bilaterals amb alguns dels actors. Finalment, en la fase d'adopció del document final, la participació torna a articular-se en els espais previstos per la Llei a aquest efecte, els òrgans de participació, col·laboració i consulta.

9

Pel que fa als actors que han participat en el procés, s'ha partit tant dels criteris de rellevància com de representativitat en la seva tria. Així, pel que fa a la rellevància, el principal paràmetre que s'ha utilitzat per a valorar la pertinència d'escollir entre els diferents actors ha estat la seva vinculació amb l'agenda del desenvolupament de Nicaragua, en general, i amb algun dels sectors pre-identificats com a estratègics, en particular.

10

En relació a la representativitat, i entre el conjunt d'actors del país soci, el procés ha volgut recollir les opinions procedents tant dels actors governamentals -dels tres nivells de govern i també dels governs territorials/comunitaris en el cas de la Costa Carib-, de la societat civil –amb especial atenció a les ONGs locals amb les que treballa la cooperació catalana – els actors socioeconòmics, les universitats i les persones expertes. Entre el conjunt d'actors de cooperació internacional, s'ha consultat als actors bilaterals i multilaterals amb els que s'han identificat més espais de coordinació i/o col·laboració potencial.

11

Finalment, pel que fa al ventall d'actors de la cooperació catalana, s'ha partit dels que tenen una representació als òrgans de coordinació, col·laboració i òrgans consultius i s'ha ampliat a aquells que han tingut, tenen o poden tenir un paper actiu en la cooperació al desenvolupament a Nicaragua (l'annex 2 conté un llistat detallat de les persones i institucions participants de les diferents fases del procés).

12

Finalment, pel que fa a l'equip responsable de l'elaboració de l'EPP Nicaragua, aquest ha estat liderat per la Direcció General de Cooperació al Desenvolupament i Ajut Humanitari (DGCDAH) d'acord amb el mandat que deriva de la Llei, el PD i els corresponents Plans Anuals de Cooperació al Desenvolupament de la Generalitat de Catalunya. La composició de l'equip, però, ha estat mixta i ha incorporat als principals agents executors de la política de cooperació al desenvolupament del govern: l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD) i els Departaments i Organismes Autònoms de la Generalitat més directament vinculats a les prioritats sectorials de l'estratègia. Complementàriament, en la primera fase d'elaboració de l'EPP i amb objecte d'ajudar a definir les necessitats de desenvolupament del país en clau local, s'ha fet un encàrrec extern a un expert local.

Reptes i Oportunitats per al Desenvolupament Humà a Nicaragua

2. 1. Principals Reptes del Desenvolupament Humà

13

Nicaragua és un dels països llatinoamericans que rep més suport, en termes relatius, de la comunitat internacional de donants. Des dels anys vuitanta, moment en que Nicaragua patia el bloqueig comercial dels EEUU, els països europeus han concentrat bona part de la seva cooperació a Nicaragua, fins al punt de convertir-lo en un dels països de renda mitja més dependents d'aquests fluxos. Segons càlculs de (Vargas, 2008), en el període comprés entre 1990 i el 2007, el país ha rebut, com a promig, al voltant de 500 milions de dòlars anuals, xifra que representa uns 109 dòlars per habitant.

14

Tot i l'important volum de recursos de la cooperació al desenvolupament que s'han adreçat a aquest país prioritari de la cooperació catalana, Nicaragua continua sent el segon país més pobre d'Amèrica Llatina. Segons dades oficials, prop del 76% de la població viu en una situació de pobresa (amb menys de dos dòlars al dia) i prop del 40 ho fa en situació d'extrema pobresa (amb menys d'un dòlar). Aquesta situació encara és més acusada entre la població rural, on els percentatges arriben, respectivament, al 60,7 i el 91,9.

15

A més, Nicaragua registra una distribució molt desigual dels recursos, factor que la teoria del desenvolupament identifica com un dels principals obstacles per a la reducció de la pobresa així com una de les causes estructurals del subdesenvolupament. Pel que fa als ingressos, segons l'informe de Valoració Comú de País de Nacions Unides (NNUU, 2007) els ingressos del decil més ric són 45 vegades superiors als ingressos del decil més pobre. L'efecte de les desigualtats entre els grups a un extrem i a l'altre en termes d'ingressos econòmics sobre l'esperança de vida mitja és de quasi 25 anys, o dit d'una altra manera, a Nicaragua, els més pobres viuen, per terme mig, quasi 25 anys menys que els més rics (Vargas, 2008).

16

A més, aquesta distribució desigual dels ingressos té un correlat devastador en termes fiscals en un país amb un sistema tributari fonamentalment regressiu, ja que prop del 86% dels recursos recaptats per l'Estat provenen d'impostos indirectes (Vargas, 2008). Així, l'Estat nicaragüenc, a més de tenir molt poca capacitat recaptatòria – al voltant d'un 14% del PIB, mentre que els països de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE) recapten per terme mig un 35% de la riquesa dels respectius països- fa descansar aquest esforç tributari sobre els sectors més empobrits.

17

En un país eminentment agrari, la concentració del principal recurs productiu, la terra, esdevé potser l'expressió més paradigmàtica de la desigualtat. Així, tot i les successives reformes i contrareformes agràries, es calcula que dos de cada cinc famílies rurals no tenen accés a la terra (Vargas, 2008). Si es considera, a més, que la propietat esdevé un requisit per a esdevenir subjecte de crèdit, els diferents engranatges del cercle viciós de la pobresa es fan més evidents.

18

Finalment, pel que fa a les desigualtats, una de les que té efectes més perniciosos pel desenvolupament humà és la desigualtat per raó de gènere, amb una clara expressió tant en la dimensió econòmica com en la política. En l'àmbit econòmic, l'accés a la terra presenta bretxes importants de gènere –segons càlculs de FIDEG (Fundación Internacional para el Desafío Económico Global, 2006) en deu anys, el pes percentual de les propietats en mans de dones no s'ha mogut del 13%. Pel que fa a la desigualtat dels ingressos, segons la mateixa font, entre els i les professionals que es troben treballant en el mateix nivell ocupacional i educatiu, les dones perceben ingressos que estan un 35,5% per sota dels que reben els homes. A més, la poca generació d'ocupació en el sector formal ha provocat el creixement del sector informal en l'economia, sector on estan ocupades la majoria de les dones. En l'àmbit polític, la situació d'inequitat es fa igualment palesa a partir de la infrarepresentació de les dones en càrrecs de govern, legislatius o en els municipis –d'un total de 153 municipis, només 18 dones han aconseguit ser alcaldesses.

19

Les relacions de poder profundament desiguals entre homes i dones tant en l'àmbit públic com en el privat es troben també a la base de fenòmens tant preocupants com la violència masclista, amb una alta incidència a Nicaragua. Alguns càlculs (INIDE, 2007) estimen que pràcticament una de cada tres dones reconeix haver experimentat violència física o sexual durant la seva vida.

20

L'impacte de la pobresa i de les desigualtats sumeixen a bona part de la població a situacions de marginalitat i exclusió alarmant, davant les quals l'Estat ha demostrat tenir poca capacitat de resposta des de l'acció pública. Així, les debilitats en la prestació pública dels serveis socials bàsics no contribueix a trencar amb els cercles endèmics de la pobresa.

21

Pel que fa al dret a l'educació, estretament vinculat al desenvolupament humà i a la generació d'oportunitats, es calcula que prop d'un 35% de la població entre 3-18 anys no és atesa pel sistema educatiu. Tot i que la inversió en educació s'ha incrementat en els darrers anys, aquesta continua esdevenint insuficient – es tracta de l'assignació per estudiant més baixa de tot Amèrica Llatina (NNUU, 2007). Els dèficits no només es refereixen als problemes de cobertura i accés sinó a la mateixa qualitat educativa.

22

En relació al dret a la salut i a l'aigua, la situació no és menys alarmant, segons càlculs de Nacions Unides (NNUU, 2007), el 40% de la població queda exclosa dels serveis de salut. Aquesta situació esdevé especialment greu a les zones rurals del país. Un dels principals problemes en l'exercici efectiu d'aquest dret té a veure amb la mortalitat i morbiditat materna, especialment entre les dones pobres, que viuen en zones rurals- les regions autònomes nord i sud registren 2,1 cops més morts maternes que la resta del país. En aquests casos cal valorar l'impacte negatiu que tenen sobre el fenomen de la morbi-mortalitat materna les altes taxes de fecunditat i els embarassos no desitjats relacionats amb els sectors més vulnerables junt amb les dificultats en l'existència, l'accés i la qualitat dels serveis de salut sexual i reproductiva.

23

L'actual paradigma de desenvolupament humà, del que es fa ressò la política de cooperació al desenvolupament catalana, reivindica que a les dimensions econòmica, social i cultural cal afegir una dimensió política amb l'objectiu d'ampliar les llibertats i el marc d'oportunitats de realització vital de les persones. En aquest sentit, la democràcia esdevé el sistema de govern que més s'adequa a l'assoliment d'aquest marc de llibertats i oportunitats alhora que se l'associa a una major capacitat de resposta davant els reptes del desenvolupament i les demandes socials que se'n deriven.

24

La democràcia a Nicaragua, amb quasi 30 anys de vigència després que la revolució de 1979 acabés amb el sistema dictatorial, presenta dèficits importants tant pel que fa al ple reconeixement de la ciutadania al conjunt de la població com en l'exercici efectiu dels drets que són subjectes. Entre els factors que contribueixen a configurar aquest panorama destaca el fet que prop del 35% dels nens i nenes no estan registrats, no existeixen legalment, fet que exclou aquests infants totalment del sistema i els impossibilita exercir els seus drets. Pel que fa a l'exercici efectiu dels drets polítics, les limitacions que existeixen a la concurrència electoral i la recent il·legalització de dos partits polítics suposa traves importants a la consolidació democràtica.

25

Per altra banda, la dèbil institucionalització de l'organització polític-administrativa de l'Estat es troba a la base de problemes endèmics com la corrupció, el clientelisme i la captura política per part d'interessos particulars. Els dèficits en els mecanismes i procediments de control polític, l'absència d'una carrera professionalitzada per a accedir a l'administració pública, entre d'altres, alimenten un model de governança caracteritzat per la concentració de poder i el verticalisme polític.

26

Els processos endegats des de finals de la dècada dels 80 per a millorar la capacitat de resposta pública de l'Estat mitjançant la desconcentració administrativa i la descentralització política presenten topalls importants tant pel que fa a l'atribució racional de competències com en allò relatiu al sistema de finançament dels diferents nivells de govern per a poder desplegar de manera efectiva aquestes competències.

27

Tot i els avenços registrats en el reconeixement i posada en pràctica d'espais de participació política – Llei de Participació Ciutadana – i les capacitats de mobilització i de creació d'agenda política de la societat civil, aquests elements conviuen amb pautes de comportament polític que disten de l'òptim democràtic, entre d'altres: la política de la confrontació i la lògica d'amic-enemic en un joc de suma zero, els pactes polítics assentats sobre una lògica de quoteig de poder més que d'indole programàtica, l'arrelat personalisme en el comportament polític, etc.

28

Els principals reptes del desenvolupament humà fins aquí referits en clau estatal, adquireixen una dimensió diferent quan s'apliquen a la realitat de la Costa Carib nicaragüenca, ja que és en aquesta realitat on els efectes de la pobresa i l'exclusió adquireixen una intensitat més preocupant. Els dèficits en la provisió de serveis socials bàsics, les mancances en l'accés als recursos i mitjans de producció, les importants bretxes en el reconeixement i l'exercici efectiu dels drets individuals, i especialment, els col·lectius, i les debilitats associades a una institucionalitat polític-administrativa incipient i en fase d'articulació amb la resta de nivells de govern, fan de la Costa Carib una prioritat de primer ordre en termes de cooperació al desenvolupament.

2.2. Principals Oportunitats per al Desenvolupament Humà

29

L'entrada important de fluxos financers externs al país procedents de la Cooperació Internacional al desenvolupament i de les remeses de la població emigrada als Estats Units, El Salvador o Costa Rica són factors simptomàtics de l'elevat grau de dependència econòmica del país però també constitueixen una oportunitat per a impulsar actuacions generadores de condicions per al desenvolupament humà. Cal tenir en compte però, que aquesta oportunitat pot convertir-se en una vulnerabilitat si atenem als efectes de la recessió de l'economia dels Estats Units sobre els fluxos de remeses o la retirada d'alguns donants importants del país.

30

La canalització progressiva de l'Ajut Oficial al Desenvolupament a través d'instruments programàtics –suport pressupostari, enfocaments sectorials, etc.– ha contribuït a l'enfortiment de les capacitats dels poders públics del país soci en el disseny i la gestió dels seus propis processos de desenvolupament, alhora que ha propiciat la creació d'espais d'harmonització i coordinació entre l'ampli i divers mapa de donants amb presència al país. L'existència d'instruments programàtics per a canalitzar l'ajut i de taules i espais de coordinació entre els donants, que també compten amb la presència del govern del país soci, suposa una oportunitat en termes de desenvolupament.

31

L'existència d'un Pla Nacional de Desenvolupament Humà liderat pel govern posa les bases de les prioritats en els propers anys de desenvolupament al país en els diferents àmbits d'actuació. Tot i els qüestionaments al voltant del grau d'apropiació del document per part del conjunt d'actors de desenvolupament del país, aquest document estableix el full de ruta a seguir per part del govern i les principals reformes a emprendre. Entre les prioritats definides en aquest Pla que poden suposar una oportunitat en termes de Desenvolupament Humà poden destacar-se: un enfocament clar cap a la població més desafavorida, una aposta per a reactivar els processos de regionalització i descentralització al país, i l'opció per un model econòmic que parteix de les potencialitats i les peculiaritats de la realitat nicaragüenca.

32

La riquesa en recursos naturals de Nicaragua donades els privilegiades condicions naturals del país constitueixen un actiu important en clau de desenvolupament. Aquesta riquesa té una expressió clara en termes de recursos hídrics, costers, pesquers, massa forestal i terra cultivable. La potencialitat en termes de recursos energètics i productius d'aquests recursos naturals obren oportunitats significatives de desenvolupament a la vegada que plantegen reptes importants des del punt de vista de la sostenibilitat ambiental.

33

Nicaragua disposa, en l'actualitat, de la cohort de població en edat productiva més gran de la història del país (NNUU, 2007), fet que obre oportunitats importants en termes de desenvolupament. Cal advertir, no obstant, que per a que aquestes oportunitats potencials esdevinguin realitat cal assumir reptes importants en termes d'impuls de polítiques públiques per a formar, generar oportunitats laborals i impulsar l'equitat entre dones i homes, etc., en aquesta població.

L'estratègia de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat a Nicaragua

3

3.1. Visió, missió i valors de la cooperació catalana

34

Tal com es desprèn del PD, la missió última d'aquesta política és la **promoció del desenvolupament humà sostenible, l'eradicació de la pobresa i la lluita contra les desigualtats**.

35

Per promoció del Desenvolupament Humà sostenible, el PD entén la millora de les capacitats de les persones atenent a les dimensions política, social, econòmica, cultural i ambiental. Així, l'eradicació de la pobresa, partint d'aquest concepte de Desenvolupament Humà es tradueix en l'ampliació de drets, d'oportunitats i de capacitats de la població més desfavorida.

36

Per a fer-ho, no es pot oblidar que la pobresa i el subdesenvolupament són l'expressió d'una distribució desigual dels recursos ambientals, econòmics, socials, polítics i culturals profundament arrelada en les realitats dels països socis fet que obliga a atendre a aquestes causes estructurals subjacents als fenòmens de l'exclusió i la pobresa.

3.2. Objectius estratègics de la cooperació catalana a Nicaragua

37

Els objectius estratègics de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya a Nicaragua vénen definits per dos grans conjunts de factors: 1) Per una banda, aquells resultants de la identificació dels principals reptes i oportunitats del desenvolupament en els propers quatre anys a Nicaragua, 2) per l'altra, aquells resultants de la identificació de les capacitats instal·lades i potencials de la cooperació catalana.

3.2.1 Capacitats de la Cooperació Catalana

38

La llarga trajectòria de solidaritat del poble català amb el poble nicaragüenc ha tingut una clara traducció en el pes relatiu que aquest país ha suposat i suposa en el conjunt de la política de cooperació al desenvolupament del govern. Així, en els darrers anys (2005-07), Nicaragua ha estat, en termes quantitius, el primer receptor d'Ajut Oficial al Desenvolupament (AOD) catalana de l'àrea d'Amèrica Central i ha ocupat la setena posició entre els països prioritaris de la cooperació catalana.

39

Pel que fa als principals òrgans executors, i atenent a les dades referides al període 2003-2006, més del 90% de la despesa correspon a l'ACCD. Tot i que la despesa dels departaments, ha significat menys d'un 10% del total de l'AOD de la Generalitat per aquest període, s'observa com a partir del 2006 la despesa dels departaments va en augment.

40

En termes qualitius, Nicaragua esdevé un cas paradigmàtic de les potencialitats i l'abast de les particularitats del model de cooperació català per la pluralitat d'actors, instruments i modalitats de cooperació que s'hi despleguen. Així, a més dels tradicionals vincles de solidaritat institucional i política articulats mitjançant la figura dels agermanaments des dels ens locals catalans, el país compta amb una presència ininterrompuda i en augment de la societat civil catalana - l'AOD canalitzada a través d'Organitzacions No Governamentals per al Desenvolupament (ONGD) durant el període 2003-2006 ha representat un 55%-, els sindicats, les associacions empresarials i més recentment la interlocució directa de les institucions del govern català amb les seves homòlogues nicaragüenques.

41

Les universitats catalanes esdevenen actors claus en la cooperació al desenvolupament a Nicaragua. La seva expertesa en àmbits com el desenvolupament rural, els processos de descentralització o el desenvolupament regional les converteix en socis estratègics. A més, l'existència de relacions amb una llarga trajectòria d'universitats catalanes amb universitats nicaragüenques junt amb la voluntat d'institucions com el Consell Interuniversitari o l'Associació de Catalana d'Universitats Públiques de contribuir a l'agenda del desenvolupament, s'han de considerar capacitats de la cooperació catalana.

42

Pel que fa als àmbits d'especialització sectorial, la cooperació catalana, per mitjà de la seva societat civil, s'ha caracteritzat per l'impuls i el desplegament de molts projectes de caràcter productiu - representa un 35% del total de l'AOD per al període 2003-2006-, orientats a desenvolupar un teixit productiu basat en l'economia social i molt orientat a promoure els models de producció locals i la sobirania alimentària, i que ha transcendit l'esfera estrictament econòmica per a endinsar-se en la creació de capacitats de mobilització social i d'incidència política. Per la seva banda, els sindicats catalans han estat donant suport a la promoció dels Drets Econòmics, Socials i Culturals (DESC) a partir de la seva participació en la Plataforma Sindical Centreamericana.

43

La cooperació catalana també ha estat impulsant la millora en la cobertura, l'accés i la qualitat dels serveis socials bàsics - un 14% per al període 2003-2006- en l'àmbit de l'educació i la salut, a través d'aliances entre el govern i la societat civil, les universitats, etc. El suport a l'alfabetització de persones adultes en llengües originàries o el suport a l'ús racional dels medicaments són actuacions paradigmàtiques en aquest sentit.

44

Finalment, en els darrers anys i mitjançant les modalitats de cooperació directa, la concertada i la multilateral, l'acció de la Generalitat de Catalunya a Nicaragua ha concentrat bona part dels seus esforços en l'àmbit de la governança democràtica -32% per al període 2003-2006-, especialment en l'enfortiment de l'Estat de Dret i en la creació de capacitats institucionals a les regions autònomes, i en l'àmbit de la sostenibilitat ambiental, a través d'experiències de cogestió d'espais protegits.

45

Pel que fa a l'especialització territorial, la cooperació catalana ha estat desplegant els seus esforços majoritàriament a la Costa Pacífic, donat que bona part de la implantació de la seva societat civil ha estat allà. En els darrers anys, no obstant, i de la mà del Programa de Nacions Unides per al Desenvolupament, la cooperació de la Generalitat ha focalitzat part dels seus recursos a la realitat de les dues regions autònomes del Carib, la Regió Autònoma de l'Atlàntic Nord (RAAN) i la Regió Autònoma de l'Atlàntic Sud (RAAS).

3.2.2 Proposta de Prioritats Sectorials i Territorials

46

Seguint les recomanacions derivades dels consensos internacionals sobre l'eficàcia de l'ajut i concretades en el Codi de Conducta de la Unió Europea, la cooperació catalana fa una proposta de concentració sectorial dels recursos adreçats a Nicaragua amb el doble objectiu de millorar l'impacte de la seva actuació i reduir els costos de coordinació amb la resta de donants i agents de desenvolupament del país soci.

47

Per tant, la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya fa una aposta per als propers quatre anys de concentrar els seus esforços a partir de dos nivells de prioritització que resulten en **dos sectors prioritaris i dos sectors preferents**. Complementàriament, el govern podrà donar suport a iniciatives corresponents a altres àmbits sectorials entre els quals ja s'avancen algunes indicacions.

Taula 1. Distribució de recursos segons prioritat sectorial

	% grau prioritització	% objectiu	% actual (2007)
OP1. DDHH, governança i teixit social	50	20-30	38,6
OP2. Sostenibilitat ambiental		20-30	14,5
OPr1. Capacitats productives	30	10-20	27,5
OPr2. Apoderament dones		10-20	2
ALTRES	20	0-20	17,4
TOTAL	100	100	100

48

Dels dos grans conjunts de factors que han contribuït a configurar les prioritats sectorials, i tenint en compte que des del punt de vista de la rellevància, esdevé pertinent cooperar en tots els àmbits, s'ha posat especial atenció a les capacitats potencials o instal·lades de la cooperació catalana. D'aquest exercici en resulta la proposta dels dos objectius prioritaris (OP) i un dels preferents (OPr), mentre que el segon dels sectors preferents constitueix una aposta que s'alinea amb una de les principals directrius polítiques que deriven del PD.

49

A partir de la identificació de les necessitats del país soci el govern proposa prioritzar les seves actuacions en dos sectors que han concentrat bona part de l'AOD durant el darrer període, en els que es compta amb certa expertesa i en els que s'han desenvolupat aliances estratègiques amb institucions homòlogues. Així, els objectius prioritaris de la cooperació catalana a Nicaragua seran: **l'OP. Drets Humans, Governança democràtica i enfortiment del teixit social, i l'OP. Sostenibilitat ambiental.**

50

Així mateix, els nombrosos esforços adreçats a l'enfortiment de les capacitats productives, l'ocupació i els drets laborals, especialment a través de la col·laboració amb la societat civil catalana, les organitzacions empresarials i els sindicats, han determinat que aquest àmbit de treball devingui un dels sectors preferents: **l'OPr: Capacitats productives, ocupació i drets laborals.**

51

Finalment, les desigualtats per raó de gènere a Nicaragua són especialment preocupants en un context on no existeixen garanties legals per al reconeixement i exercici efectiu dels drets sexuals i reproductius i on la violència contra les dones té una incidència sobre quasi una tercera part de la població femenina. La identificació d'aquestes necessitats, a més, coincideix amb la voluntat expressa de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat d'apostar per l'apoderament de les dones com un dels eixos de treball més directament emparentats amb la creació de capacitats per al desenvolupament humà i amb més potencial de transformació social. Per aquests motius, el segon dels objectius preferents és **l'OPr. Apoderament de les Dones.**

52

Amb l'objectiu de fer efectiu l'exercici de prioritització sectorial, es proposa establir una assignació mínima de recursos segons nivell de prioritització com un mecanisme per a garantir la concentració dels recursos i la focalització dels esforços durant els propers quatre anys.

53

Així, la fita per al 2012 estableix concentrar un mínim del **50% del total dels recursos adreçats a Nicaragua als dos sectors prioritaris i un mínim del 30% dels recursos als dos sectors preferents. El 20% restant s'adreçarà a altres objectius fixats pel PD amb especial atenció als drets socials bàsics.** Al seu torn, entre els sectors prioritaris es proposa que cadascun d'ells concentri un mínim d'un 20% dels recursos i un màxim d'un 30. Pel que fa als preferents, el mínim i el màxim per sector es fixa en 10 i 20 respectivament (La taula 1 dona el detall de la proposta de distribució dels recursos).

1. Tot i que la Llei 445 estableix quina ha de ser l'assignació dels tributs recaptats en concepte de drets d'aprofitament dels recursos naturals per a les comunitats indígenes, la falta d'informació i transparència no permet un exercici efectiu de rendició de comptes en el desplegament d'aquest dret.

54

Pel que fa a la prioritització en clau territorial, l'estratègia proposa treballar en quatre focus: en l'àmbit regional centramerica, en l'àmbit estatal, a les regions autònomes de la Costa Carib, i en l'àmbit local. Millorar l'impacte i la sostenibilitat de les actuacions requereix actuar a tots els nivells, de manera de buscar sinèrgies, complementaritats i fomentar les aliances entre els diferents agents de desenvolupament. No obstant això, la cooperació catalana prioritzarà, gradualment, dos àmbits d'actuació donades les peculiaritats del model català: **les regions autònomes de la Costa Carib i la cooperació en l'àmbit local.**

3.2.3 Objectius Prioritaris

OP1. Drets Humans, governança democràtica i enfortiment del teixit social

55

Els processos de construcció democràtica són processos lents i no sempre previsibles i suposen avançar des d'una democràcia formal a una democràcia real. La jove democràcia nicaragüenca -les primeres eleccions democràtiques es produeixen l'any 1990- compta amb un suport relativament important entre la població -que la prefereix majoritàriament a alternatives de govern autoritàries (IPADE, 2007). Tot i això, encara dista molt de percebre's com un sistema de govern eficaç des d'un punt de vista socioeconòmic -capaç de resoldre els problemes i donar respostes a les demandes socials- i d'entendre's com un sistema consolidat. D'entre els principals problemes que la població percep com a obstacles per a la consolidació democràtica s'identifiquen la corrupció i els partits polítics (IPADE, 2007).

56

Aquests dos elements estan directament relacionats amb les debilitats de l'Estat de Dret tant pel que fa a les mancances per a garantir el control polític democràtic necessari per a combatre la corrupció i la captura política, com en relació a les mancances en la consolidació d'un model professionalitzat d'accés a l'administració de l'Estat, basat en el mèrit, capaç d'eludir els riscos associats a la partidització del sistema judicial. Les debilitats de l'Estat de Dret tenen efectes perniciosos en el reconeixement i exercici efectiu dels drets individuals i col·lectius de la ciutadania nicaragüenca.

57

Una de les principals mancances en el reconeixement i exercici dels drets de ciutadania radica en el mateix procés de reconeixement legal d'una persona com a ciutadana, requisit ineludible per al posterior desplegament dels drets que se li associen. Així, segons dades de l'informe de validació de Nacions Unides (NNUU, 2007), prop d'un 35% de les nenes i els nens no estan inscrits al registre civil, i per tant no existeixen legalment. Aquest fet té conseqüències evidents sobre el desplegament efectiu de l'agenda dels Drets Econòmics, Socials, i Culturals (DESC) a més dels drets polítics i les llibertats civils.

58

Un altre dèficit de l'Estat de Dret nicaragüenc té a veure amb el principi d'igualtat davant la Llei. A més dels problemes d'eficàcia del sistema judicial en la garantia de l'accés a la justícia al conjunt de la població, existeixen altres tipus de discriminacions importants pel que fa l'accés a la justícia en les llengües originàries, especialment a la Costa Carib. Aquestes es deuen, fonamentalment, a que la normativa només està disponible en castellà i a que l'assistència judicial només es presta en aquesta llengua.

59

L'accés a la normativa i a la justícia en llengües originàries esdevé especialment rellevant en el desplegament efectiu de l'agenda de drets col·lectius dels diferents pobles de la Costa Carib - garífunes, mayagnas, creols, ramas i miskitos - tant pel que fa als drets culturals i lingüístics, els polítics - relatius a poder escollir el un model propi d'organització política - com pel que fa als drets d'accés i ús als seus recursos naturals i productius -terres comunals, recursos forestals, pesquers, etc. Pel que fa a les terres comunals i als processos de demarcació, les capacitats de negociació dels pobles indígenes es veuen significativament compromeses per aquest motiu.¹

60

En relació a la primera generació de drets, els polítics, a més de les mancances identificades en la inscripció de la població al registre civil s'hi afegeixen dèficits importants en els processos de cedulació electoral, requisit imprescindible per a exercir el dret a vot. Les debilitats de la institució tècnica electoral i les fallides en la tasca de l'administració electoral en el procés de crear i distribuir cèdules electorals entre la població s'han traduït en una assumpció de funcions inapropiada per part dels partits polítics, que són els que en moltes ocasions assumeixen aquesta tasca amb el consegüent risc de partidització.

61

Les limitacions en relació al sufragi actiu (dret a vot) tenen el seu correlat en limitacions també importants en relació al sufragi passiu (dret a ser escollit). En aquest sentit, val la pena mencionar alguns elements que s'identifiquen com obstacles importants per a garantir una competència política en igualtat de condicions: per una banda, la inexistència d'una Llei de Partits Polítics que reguli qüestions tant importants com el finançament; per una altra, les barreres existents per a poder concórrer a les eleccions si no és mitjançant una formació política majoritària d'àmbit estatal. A més, i en relació a la representació femenina, a diferència del que passa a altres països de la regió, no existeix cap legislació vigent que afavoreixi una representació equitativa de les dones en els càrrecs electes.

62

La democràcia nicaragüenca, a més dels mecanismes de participació política propis d'una democràcia representativa, s'ha dotat des del 2003 d'una Llei - Llei 475 de Participació Ciutadana- que defineix el conjunt d'espais de diàleg i concertació Estat-Societat en els diferents nivells: nacional, departamental/regional i municipal. L'articulació dels Comitès de Desenvolupament Municipal en l'àmbit local queda reforçada a partir de l'aprovació d'aquesta llei, com un espai de participació en l'àmbit dels governs locals que suposa una institucionalització d'un espai mixt consultiu per a la gestió conjunta (govern - ciutadania) del desenvolupament del territori.

63

Aquest espai presenta, en l'actualitat, dos debilitats importants: per una banda la constatació que la implicació en l'elaboració de pressupostos municipals no ha estat tant efectiva com s'esperava (Prado, 2008), i per una altra, la incorporació recent d'una estructura paral·lela als mecanismes que preveu la Llei de Participació, els Consells de Poder Ciutadà, que des d'alguns sectors es valoren com un risc de regressió de l'autonomia municipal.

64

A més, l'autonomia municipal a Nicaragua -restaurada el 1987 i reforçada amb la Llei de Transferències Municipals del 2003 que garanteix unes transferències mínimes corresponents al 4% de les despeses corrents del Pressupost General-, es veu amenaçada per altres raons, més relacionades amb el desplegament competencial entre diferents nivells de govern i el sistema de finançament. En relació al primer dels motius, s'assenyalen les ambigüitats i conflictes de competències entre els tres nivells de govern, en relació al segon motiu, s'esgrimeix un inadequat sistema de finançament (NNUU, 2007).

2. En els darrers anys, aquesta s'ha vist incrementada substancialment, fins al punt que en termes relatius ja té més pes que les poblacions originàries.

3. Aquest fet s'ha traduït en la millora en la ratio entre defensors i habitants, que ha passat de 72,3 mil habitants per defensor al 2005 a 60,5 mil a meitats del 2007 (IPADE, 2007)

65

Tot i que el procés de descentralització data de 1987 -s'inicia amb la publicació de la Llei 28, l'Estatut d'Autonomia de les Regions de la Costa Carib- el procés de construcció de la institucionalitat de les regions autònomes del Nord i del Sud avança lentament. A les dificultats derivades de la manca de claredat en la distribució de competències entre els diferents nivells de govern i les dificultats de finançament, s'hi sumen problemes de representativitat. Aquesta situació s'accentua pel fet que, a excepció de Yátama, no existeixen fórmules d'acció col·lectiva de base regional que proposin una agenda política alternativa als dos grans partits majoritaris.

66

Pel que fa a les institucions pròpies del govern regional, existeixen solapaments importants de funcions a dos nivells: entre l'executiu i el legislatiu regional, i entre aquest nivell de govern i la resta. A més, la poca capacitat recaptatòria de les regions autònomes té efectes sobre un sistema de finançament insuficient per a fer efectiu el desplegament de les competències que la Llei 28 els atribueix.

67

Com a resultat, l'entramat d'institucions que conviuen a la RAAN i a la RAAS -delegacions del govern central, consell i govern regional, municipalitats i governs territorials i comunitaris- són percebudes en un o altre sentit com poc eficaces en la capacitat de canalitzar i donar sortida política a les seves demandes. Mentre que els governs territorials i comunitaris compten amb una legitimitat significativa per part dels pobles originaris, els municipis esdevenen l'administració de referència per a la població mestissa.²

El recull de desafiaments en l'aprofundiment democràtic a Nicaragua en el mig termini s'acompanya, així mateix, de processos liderats per diferents agents de desenvolupament locals i internacionals que aquesta estratègia identifica en clau d'oportunitat:

68

Oportunitat 1: Existeix força consens, entre els diferents actors de desenvolupament consultats (veure annex 2) al voltant de la idea que l'espai local, i concretament el municipi, esdevé un focus de desenvolupament privilegiat, entre d'altres: per la proximitat a la població, la menor penetració de la dinàmica dels partits tradicionals i l'existència d'espais més o menys institucionalitzats de participació i generació de consensos. Les demandes, procedents des de diferents sectors, d'aprofundiment del procés de descentralització junt amb l'existència d'una institució estatal amb un mandat reforçat en aquest àmbit -Institut Nicaragüenc de Foment Municipal (INIFOM)-, poden interpretar-se com una oportunitat de desenvolupament. A més, la concentració d'esforços de les cooperacions bilaterals europees (cooperació suïssa, danesa, finesa, alemanya) en l'enfortiment dels governs locals, esdevenen un actiu important a considerar en termes de sumar esforços i acompanyar processos existents.

69

Oportunitat 2: Producte de la Llei 28 de setembre de 1987 -Estatut d'Autonomia de les Regions de la Costa Atlàntica de Nicaragua- i del reglament que la desplega, s'ha desenvolupat una institucionalitat pròpia a les dues regions autònomes del Carib nicaragüenc, la RAAN i la RAAS -les regions autònomes i els governs territorials. L'existència d'un marc legal i institucional ha propiciat la generació d'una agenda de regionalització força apropiada entre el conjunt de la població de les regions autònomes en diferents àmbits: un model de regionalització de la salut, una agenda d'equitat entre dones i homes, l'impuls d'una proposta de model de finançament pròpia, etc. A aquest fet s'hi afegeix, l'existència, en l'actual govern, d'un Consell de Desenvolupament de la Costa Carib, amb representació dels diferents actors estratègics públics i privats del Carib, i d'una Secretaria Tècnica específica que impulsa un Pla de Desenvolupament per a les dues regions.

70

Oportunitat 3: El sistema judicial nicaragüenc té reptes importants per endavant pel que fa a l'eficàcia i la legitimitat. Tot i això, en els darrers anys s'ha produït una millora significativa en la cobertura de la població més desfavorida, a mesura que la Defensoria Pública ha guanyat en recursos i capacitats³. Fins i tot a les regions de la Costa Carib s'ha millorat en recursos i cobertura tot i el repte d'avançar cap a un servei en llengües originàries. L'acompanyament a aquest procés de desplegament del sistema judicial cap a la població més desfavorida, posant més atenció sobre les peculiaritats de la població i el seu entorn esdevé una oportunitat a considerar en el desplegament d'una agenda de defensa i exigibilitat dels drets humans.

71

Oportunitat 4: La promoció i defensa d'una agenda de drets en el seu sentit més ampli ha de complementar el treball d'enfortiment de les institucions pròpies de l'estat de dret amb el treball de creació d'una ciutadania crítica que maldi pel reconeixement i l'exercici efectiu d'aquesta agenda. En aquest sentit, la societat civil nicaragüenca constitueix una de les principals fortaleses de la jove democràcia del país. Tot i que algunes veus alerten sobre els riscos d'onegeització de la mateixa, especialment a partir de la dècada dels noranta, i de la situació de desmobilització social actual, existeixen moviments socials autònoms importants i una presència forta i organitzada de la societat civil en els diferents espais de participació vinculats als diferents nivells de govern. Aquesta estratègia, interpreta aquesta realitat com una oportunitat a potenciar.

Per altra banda, davant dels reptes i les oportunitats més amunt referides, la cooperació catalana presenta una sèrie de capacitats instal·lades o potencials que cal considerar a l'hora de definir el seu marc d'actuació estratègica.

72

Capacitat 1: L'experiència de Catalunya en la construcció d'un model de governança caracteritzat per l'existència d'espais de concertació entre els diferents actors econòmics, de la societat civil i els poders públics;

pel desenvolupament de models propis de descentralització en la prestació de determinats serveis socials (com l'educació o la salut); i per la incidència política en l'aprofundiment del model de descentralització política i fiscal, redunden en una expertesa acumulada tant en el sí del govern de la Generalitat com entre el conjunt d'actors catalans.

73

Capacitat 2: La llarga tradició de la societat civil catalana en el treball de promoció dels drets humans i la construcció de ciutadania crítica esdevé un actiu a ser considerat. En aquest sentit, es fa necessari destacar la important xarxa de contraparts de la societat civil desplegada per part de les ONGD catalanes, així com la tasca de promoció dels drets laborals que han promogut les associacions sindicals en el marc de la Plataforma Sindical Centramerica en els darrers anys.

74

Capacitat 3: Els ajuntaments catalans han establert vincles de solidaritat institucional amb els seus homòlegs nicaragüencs des de l'etapa revolucionària. Aquestes relacions de solidaritat han pres la forma, en la majoria dels casos, d'agermanaments que, depenent de cada cas, porten associada una agenda d'accions de suport institucional i cooperació al desenvolupament més o menys consolidada. El capital relacional i social que s'ha anat generant a través d'aquests vincles de solidaritat esdevé un dels principals actius a tenir en compte en la promoció del bon govern local a Nicaragua.

75

Capacitat 4: La cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya fa una aposta important per les fórmules d'actuació consorciades, i bona prova d'aquest fet esdevé l'experiència promoguda amb els bufets populars per garantir l'assistència jurídica a la població més desfavorida en col·laboració amb la institucionalitat de l'Estat. L'impuls d'actuacions innovadores i la llarga trajectòria en aquest àmbit esdevenen capacitats instal·lades per a la cooperació adreçada a l'enfortiment de l'Estat de Dret a Nicaragua.

Del creuament dels reptes, les oportunitats i les capacitats catalanes i partint de les prioritats sectorials que fixa el PD, se'n deriven els objectius específics per a donar desplegament al primer sector prioritari de la cooperació catalana a Nicaragua per als propers quatre anys:

OE.1. Promoure, defensar i difondre el reconeixement, l'exigibilitat i l'exercici efectiu dels drets humans, amb especial atenció als drets col·lectius i als DESC.

R1. Haver contribuït a l'enfortiment d'un Estat de Dret capaç de garantir l'exercici efectiu dels DDHH i de resoldre els conflictes en el marc d'un ordenament jurídic que garanteixi el principi de legalitat i seguretat jurídica, i l'accés equitatiu a una justícia independent.

Proposta Implementació (veure matriu): Es promourà l'accés equitatiu a una justícia independent mitjançant la cooperació directa i o concertada amb entitats catalanes en associació estratègica amb institucions públiques locals, si escau, i entitats de la societat civil especialitzades.

R2. Haver contribuït a apoderar els diversos actors, en especial els no governamentals, i a generar ciutadania crítica, plenament conscient dels drets de què es depositària i amb capacitat d'exigir el seu compliment efectiu.

Proposta Implementació (veure matriu): Es donarà suport a les iniciatives de la societat civil nicaragüenca, amb una atenció especial a les organitzacions de dones i feministes, en la defensa i l'exigibilitat dels DDHH mitjançant les iniciatives dels diferents actors de la cooperació catalana, amb un èmfasi en el foment de la millora del coneixement de les dones pel que fa als seus drets humans i dels mecanismes i instruments de provisió i exigibilitat.

R3. Haver contribuït a crear les condicions i els instruments que permetin l'exercici dels drets culturals, amb una atenció especial a les llengües i les cultures autòctones.

Proposta Implementació (veure matriu): S'acompanyarà als governs territorials i els diferents actors de la Costa Carib (especialment les universitats) en la defensa i l'exercici dels drets culturals mitjançant les aliances amb socis estratègics com el Programa de Nacions Unides per al Desenvolupament al Carib, entre d'altres.

OE.2. Acompanyar els processos de descentralització i articulació política del territori, i enfortir institucionalment els diferents nivells de governs locals i subestats per apropar els espais de presa de decisions a la ciutadania i millorar la provisió i la gestió de serveis públics.

R1. Haver donat suport els processos de descentralització política, administrativa i fiscal.

Proposta Implementació (veure matriu): S'acompanyarà als governs territorials i les institucions regionals de la Costa Carib en els seus processos de regionalització mitjançant actuacions de cooperació directa i/o concertada en associació amb el conjunt d'actors públics i privats de la RAAS i la RAAN.

R2. Haver contribuït a fer més democràtica i participativa l'elaboració de plans de desenvolupament local, els pressupostos, les estratègies, etc.

Proposta Implementació (veure matriu): Es promourà l'elaboració d'estratègies, plans, pressupostos participatius en l'àmbit municipal mitjançant la cooperació directa i/o concertada amb universitats i ens locals catalans, fent un èmfasi en la participació paritària i estable de les dones.

R3. Haver promogut una gestió municipal participativa i transparent.

Proposta Implementació (veure matriu): S'impulsarà la creació de capacitats de gestió de les administracions locals mitjançant la cooperació directa de la Generalitat, la cooperació concertada amb les universitats i ens locals catalans.

Atenent a les oportunitats identificades, al mapa d'actors catalans i del país soci i a les modalitats de cooperació previstes al PD, es proposa una matriu d'implementació per cadascun dels resultats esperats en aquest sector prioritari que es concretarà anualment en la programació d'actuacions corresponent en els respectius Plans Anuals de Cooperació al Desenvolupament.

OE. 1. Estat de Dret, DDHH, Ciutadania

	Modalitats	Socis potencials	Actors Coop.Cat	Coordinació*	Focus
R1. Estat de Dret que garanteixi el principi de legalitat i seguretat jurídica, i l'accés equitatiu a una justícia independent.	Bilateral directa + Bilateral concertada	Defens. Pública + Societat civil	Dep. (Justícia) + ONGD + Centres de Recerca	AECID, UE	Estat
R2. Generar ciutadania crítica , plenament conscient dels drets de què és depositària i amb capacitat d'exigir el seu compliment efectiu.	Iniciativa d'altres actors + Bilateral concertada	Societat civil + Universitats + Sindicats	ONGD + Sindicats + Universitats i Centres de recerca	AECID, DFID, DANIDA, SIDA, PNUD, etc.	Estat
R3. Crear les condicions i els instruments que permetin l'exercici dels drets culturals , amb una atenció especial a les llengües i les cultures autòctones.	Iniciativa d'altres actors + Multilateral	Universitats Costa Carib + Governos territorials	Dep. + ONGD + Universitats	DANIDA, SIDA, PNUD, etc.	Costa Carib

OE. 2. Descentralització, governs locals i regionals

	Modalitats	Socis potencials	Actors Coop.Cat	Coordinació*	Focus
R1. Recolzament als processos de descentralització política , administrativa i fiscal. (delimitació competències, plans d'arbitri, etc.)	Bilateral directa + Bilateral concertada + Multilateral	Secr. Costa Carib + Governos regionals i territorials + Universitats Costa Carib + INIFOM + AMUNIC + PNUD	Ens locals + Universitats + Dep.	AECID, GTZ, DANIDA, etc.	Costa Carib + Local + Estat
R2. Elaboració de plans de desenvolupament local , pressupostos, estratègies mitjançant processos més democràtics i participatius.	Bilateral directa + Bilateral concertada	Governos territorials i regionals + Municipis + Universitats + AMICTLAN	Ens locals + Universitats + Dep.	AECID, GTZ DANIDA, IBIS, Fons Català, etc.	Costa Carib + Local + Estat
R3. Promoció d'una gestió municipal participativa i transparent . (enfortir capacitats de gestió dels municipis)	Bilateral directa + Bilateral concertada	Municipis i associacions de municipis + INIFOM + Universitats	Ens locals + Universitats + Dep.	AECID, GTZ, DANIDA, IBIS, Fons Català, Diputació de BCN, etc.	Local + Estat

* Es posen de relleu els actors més significatius que treballen en aquest àmbit identificats en el procés d'elaboració de l'estratègia. La identificació pot no ser exhaustiva i variar durant la vigència d'aquesta estratègia.

OP2. Sostenibilitat Ambiental

76

Nicaragua és un país molt poc industrialitzat que basa la seva economia en les activitats agrícoles i ramaderes, alhora que ha desenvolupat un creixement de la seva economia terciària a les ciutats, nodrida principalment del comerç informal. Aquest model de desenvolupament econòmic ha generat una forta pressió sobre els recursos naturals del país, fins al punt d'originar un seguit de problemes socioambientals greus que a grans trets són: la desforestació i l'avenç de la frontera agrícola, la sobre-explotació d'algunes espècies i reducció de la biodiversitat, la contaminació i deteriorament dels aqüífers i els recursos hidrològics i els riscos associats a la vulnerabilitat davant les catàstrofes naturals.

77

Pel que fa a la desforestació i l'avenç de la frontera agrícola, el 1950, dues terceres parts del territori nacional eren cobertes de boscos, mentre que a principis del segle XXI només una quarta part del territori manté la seva cobertura forestal. Les grans extensions forestals que encara queden es troben a les regions caribenyes de la RAAN i la RAAS, i formen les dues grans reserves de la Biosfera declarades al país: Bosawás al nord, i la Reserva del Sureste. Els romanents boscosos coincideixen en bona mesura amb els territoris tradicionalment poblats pels pobles indígenes i afrodescendents del Carib nicaragüenc.

78

Aquests territoris passen a ser motiu de conflicte, tant per la seva riquesa natural com per la disputa per la propietat entre les poblacions mestisses i les comunitats indígenes i creols. Com a conseqüència de l'avenç de la frontera agrícola protagonitzat pels camperols i camperoles mestissos del centre del país que migren cap a l'est a la cerca de terres encara productives, els pobles originaris del Carib (creols, sumu-mayangnas, mískitos, rams i garífunas) han passat de ser la població majoritària a esdevenir la població minoritària que habita en zones molt concretes del territori, que requereixen d'una adequada "demarcació territorial". L'accelerada pèrdua de cobertura forestal i de la diversitat de sistemes de conreu minven la fertilitat dels sòls i fan decreïxer els rendiments agropecuaris. Alhora, el deteriorament dels sòls explica la tendència a abandonar les terres esgotades i migrar cap a les zones boscoses que encara queden a les àrees protegides del país, fent avançar encara més la frontera agrícola.

79

Els pobles indígenes del Carib estan molt lligats al seu territori i depenen majoritàriament dels seus recursos naturals en el seu model de desenvolupament - pesca, caça, conreus a petita escala, explotació de fusta i d'altres. No obstant això, i tot i la cobertura normativa existent per a garantir el gaudi d'aquests recursos -Llei 445 de Règim de Propietat Comunal dels Pobles Indígenes i Comunitats Ètniques de les Regions Autònomes de la Costa Atlàntica de Nicaragua i dels Rius Bocay, Coco, Indio y Maiz -, en la pràctica no existeix un exercici efectiu dels drets d'accés, us i control dels recursos naturals per part d'aquests col·lectius.

4. Un clar exemple són les més de mil víctimes de l'huracà Mitch (1998) al volcà Casitas, on una forta esllavissada va soterrar una comunitat camperola sencera. Aquests camperols s'ubicaven a les zones de més risc, a la part mitja-alta de la muntanya, expulsats pels grans propietaris de terres de les valls fèrtils.

5. Històricament, el pressupost del MARENA ha estat sostingut en un 80% per la cooperació. Als anys 80, l'Agència Sueca de Cooperació Internacional per al Desenvolupament (SIDA) va recolzar de forma sostinguda els departaments forestals d'aquest ministeri, amb la visió de enfortir les capacitats de producció de fusta al país. Als anys 90, l'Agència Finlandesa per al Desenvolupament Internacional (FINNIDA) va donar suport a les accions de promoció forestal i agroforestal en el marc del projecte POSAF. Als anys 90 i durant la dècada actual, agències com la Cooperació Tècnica Alemanya (GTZ) i l'Agència Danesa de Cooperació Internacional (DANIDA) han donat suport per a millorar la complicada gestió de les grans reserves del país, Bosawás i la Reserva del Sureste. L'Agència dels Estats Units per al Desenvolupament Internacional (USAID) ha finançat les iniciatives de cogestió dels espais protegits dels darrers anys.

80

Moltes de les activitats econòmiques del país depenen directament d'algunes espècies vegetals i animals que han estat sobreexplotades. Durant els últims 10 anys Nicaragua ha experimentat un creixement força ràpid de les activitats turístiques. Com a resultat d'aquest fenomen, es produeixen pressions importants de capital estranger per apropiari-se de llocs de particular bellesa natural -platges, illes, volcans, etc. Aquesta pressió immobiliària pot posar en perill l'equilibri ecològic d'aquests indrets i provocar un deteriorament accelerat dels recursos naturals. A més, l'accelerada pèrdua de coberta forestal junt amb la diversificació dels sistemes de conreu minven la fertilitat dels sòls i fan decreïxer els rendiments agropecuaris.

81

Nicaragua és coneguda com el "país de llacs i volcans", degut a la gran quantitat i extensió dels seus llacs i llacunes - entre els que destaquen el llac de Managua o Xolotlán, i el gran llac de Nicaragua o Cocibolca. Segons dades de l'Informe de Desenvolupament Humà del Programa de Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD) de 2006, menys del 50% de la població de tot el país té accés a xarxes de sanejament, i el 21% de la població no té accés a un servei regular d'aigua tractada. A l'àmbit rural, la situació és encara més preocupant, ja que només un 48,5% de la població té accés a l'aigua potable, i un 66,1% a un sanejament bàsic.

82

Nicaragua presenta desafiaments importants en relació a la vulnerabilitat davant les catàstrofes naturals, cada cop més freqüents i intenses. El procés de desforestació i la manca d'eines que permetin un ordenament del territori incrementen la vulnerabilitat davant els desastres naturals. En aquest context, són els camperols i camperoles més pobres i les poblacions urbanes marginals les que sovint resulten més vulnerables donat que moltes d'elles es troben emplaçades en les zones de més risc.⁴

El recull de desafiaments de la sostenibilitat ambiental a Nicaragua en el mig termini s'acompanya, així mateix, de processos liderats per diferents agents de desenvolupament locals i internacionals que aquesta estratègia identifica en clau d'oportunitat:

83

Oportunitat 1: Una de les prioritats definides pel govern en el marc del document de referència en aquest àmbit "Polítiques Ambientals i Pla d'Actuació 2007" és una estratègia de conservació dels recursos hidrogràfics i de biodiversitat i àrees protegides. Pel que fa als recursos hidrogràfics, el govern impulsa una política de gestió de conques i recursos naturals que inclou un pla nacional de gestió integrada i un projecte regional de reducció de la vulnerabilitat i degradació ambiental. En relació a les àrees protegides i la biodiversitat, el govern proposa treballar amb un enfocament de corredors biològics, que també rep el suport de donants multilaterals.

84

Oportunitat 2: En relació als espais protegits, el plantejament del Ministeri de l'Ambient i els Recursos Naturals (MARENA) és superar el model anterior que feia recaure bona part de la responsabilitat de la gestió en les ONG i avançar cap a un model on les entitats gestores actuen sota les normatives del MARENA. Per tant, es proposa transitar des d'un model de cogestió molt dependent dels fons de la cooperació, cap a un model amb un lideratge més clar de l'entitat pública responsable (MARENA), que serà l'encarregada de coordinar els esforços de la cooperació internacional en aquest àmbit.⁵

85

Oportunitat 3: En relació al problema de la desforestació i l'avenç de la frontera agrícola també existeixen iniciatives liderades pel MARENA orientades a donar una resposta a aquests desafiaments, i de manera coordinada amb altres institucions de l'estat amb competències en aquest àmbit - Institut Nacional Forestal (INAFOR), Institut Nicaragüenc de Tecnologia Agropecuari (INTA), o el mateix Ministeri Agropecuari i Forestal (MAGFOR). Entre aquestes iniciatives val la pena destacar el Programa Socio-Ambiental i de desenvolupament Forestal (POSAF) mitjançant el qual s'impulsa la reforestació de zones vulnerables per la pèrdua de sòl, o la formulació d'una Política Nacional de Conservació de Sòls.

86

Oportunitat 4: L'existència d'un marc normatiu i institucional on poder canalitzar l'acció col·lectiva dels pobles indígenes en la garantia dels drets d'accés, ús i control dels recursos naturals i productius. Existeixen iniciatives interessants, liderades per la Secretaria de la Costa Carib, el Programa de Nacions Unides per al Desenvolupament orientades a l'enfortiment de les institucions autònomes i l'apoderament d'aquests actors en la seva capacitat d'interlocució i negociació en els processos de demarcacions de terres comunals, o en la rendició de comptes en relació als beneficis públics de l'explotació dels recursos naturals de les regions del Carib.

Per altra banda, davant dels reptes i les oportunitats més amunt referides, la cooperació catalana presenta una sèrie de capacitats instal·lades o potencials que cal considerar a l'hora de definir el seu marc d'actuació estratègica.

87

La cooperació de la Generalitat compta amb una experiència incipient en l'àmbit de la gestió ambiental a Nicaragua. Les principals actuacions desenvolupades fins ara s'han impulsat principalment en el marc d'acords de cooperació bilateral i/o en concertació en tres àmbits: 1) la gestió integral d'àrees protegides amb la participació d'administracions locals, 2) l'enfortiment dels governs territorials i comunitaris de la Costa Carib per a la governança dels recursos naturals dels seus territoris, i 3) la gestió de riscos davant de desastres naturals.

88

Capacitat 1: L'ACCD té una experiència destacable en la promoció de programes de gestió integral d'àrees protegides amb la participació dels governs locals que envolten la Reserva Natural de la Laguna de Apoyo. És en el marc d'aquest programa que es constitueix, el 2006, l'Associació de Municipis Integrats per la Cuenca de la Laguna de Apoyo a Nicaragua (AMICTLAN), la primera agrupació d'Alcaldies nicaragüenques constituïda específicament per amb la finalitat de la gestió ambiental. Es tracta d'un model de gestió ambiental particularment interessant perquè representa l'únic cas nicaragüenc on un conjunt de governs locals s'impliquen en la gestió d'una àrea protegida. AMICTLAN aspira a més a convertir-se en l'entitat co-gestora d'aquesta Reserva Natural, amb la qual cosa es convertiria en el primer espai natural on la co-gestió recau sobre els governs locals. Aquesta característica particular podria afavorir una major implicació dels pobladors de la Laguna en la seva gestió, a través de les organitzacions comunitàries (Comitès Comuns de Prevenció de Desastres -COCOPRED- i Comitès Municipals de Prevenció de Desastres -COMUPRED-) que estan connectades amb el Sistema Nacional per a la Prevenció, Mitigació i Atenció de Desastres (SINAPRED).

89

Capacitat 2: Així mateix, la cooperació de la Generalitat ha adquirit capacitats potencials en l'enfortiment dels governs territorials i comunitaris de la Costa Carib per a la governança dels recursos naturals, a partir del projecte de Suport a l'enfortiment dels Governos Territorials i Regionals de la Costa Carib de Nicaragua per la Gestió Pública Autònoma-Pana Laka que es porta a terme en el marc de l'acord de col·laboració amb PNUD-Nicaragua.

90

Capacitat 3: A més, des de l'Àrea d'Acció Humanitària de l'ACCD, i a través de diversos instruments s'ha treballat en la línia de prevenció i gestió de riscos davant d'amenaques originades per huracans, terratrèmols i altres fenòmens naturals. La gestió dels riscos està molt vinculada a la gestió integral del territori i dels recursos naturals. En aquest sentit, moltes iniciatives que han nascut com un projecte de gestió de riscos han evolucionat cap a programes de cooperació més amplis en l'àmbit de la gestió integral del territori.

91

Capacitat 4: Finalment, el Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat ha incrementat les seves capacitats en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament mitjançant el desplegament d'instruments de planificació de la seva acció en aquest àmbit i ha mostrat la seva voluntat de concentrar bona part dels seus esforços a la regió centreamericana, i a Nicaragua en particular on ja compta amb diverses iniciatives.

Del creuament dels reptes, les oportunitats i les capacitats catalanes i partint de les prioritats sectorials que fixa el PD, se'n deriva el desplegament en tres objectius específics a assolir durant els propers quatre anys en aquest sector prioritari:

O.E.1. Reforçar i millorar les capacitats locals per a gestionar els recursos naturals i acurar les vulnerabilitats ambientals de manera integral, amb un èmfasi particular en la millora de les condicions de vida de les persones i sectors més desfavorits i en les situacions amb alt risc de conductes violentes.

R1. Haver contribuït a que els actors del sud disposin i hagin fet seus instruments d'informació, d'anàlisi i d'intervenció en problemes ambientals.

Proposta Implementació (veure matriu): Es fomentarà la cogestió d'espais protegits, conques o territoris amb la participació dels governs locals i en col·laboració amb el MARENA. D'entre les modalitats a considerar destaquen la bilateral directa i en concertació.

R2. Haver contribuït a donar recolzament als processos, dirigits pel mateix país, per fer front a escala local, nacional i global a les prioritats i vulnerabilitats ambientals.

O.E.2. Contribuir directament a gestionar i pal·liar els principals problemes i vulnerabilitats ambientals, especialment a la Costa Carib.

R1. Haver contribuït a la millora de la situació de vulnerabilitat i a la disminució de riscos ambientals, especialment pel que fa a l'estalvi i l'eficiència energètica, la gestió integrada de l'aigua, la degradació del sòl, la conservació i protecció de la biodiversitat, l'adaptació al canvi climàtic, la gestió de residus i la gestió integrada de zones costaneres.

Proposta Implementació (veure matriu): Es donarà suport a iniciatives orientades a l'enfortiment de les organitzacions comunitàries de gestió i prevenció de riscos i els sistemes d'alerta primerenca a la Costa Carib, mitjançant les diferents modalitats de la cooperació de la Generalitat.

O.E.3. Afavorir, com a part de la lluita contra la pobresa, l'accés, ús i control dels actius i recursos ambientals, en termes d'equitat, per part dels col·lectius més desfavorits.

R1. Haver donat suport a iniciatives adreçades a reforçar l'apoderament i l'apropiació d'instruments que ajudin els sectors més desfavorits a accedir de manera equitativa als recursos i actius ambientals.

Proposta Implementació (veure matriu):

S'acompanyarà l'enfortiment dels governs territorials i comunitaris de la Costa Carib per a la governança del seus recursos naturals mitjançant actuacions de cooperació directa o concertada, i/o en col·laboració amb el PNUD.

R2. Haver donat suport, de manera singular o amb actuacions coordinades, a l'establiment de manera consensuada i participativa d'estratègies estatals, nacionals, regionals i locals de desenvolupament sostenible i/o als instruments o actuacions que se'n puguin derivar.

Proposta Implementació (veure matriu):

S'acompanyarà als governs territorials i comunitaris de la Costa Carib en la definició de les seves estratègies de desenvolupament sostenible mitjançant actuacions de cooperació directa o concertada, i/o en col·laboració amb el PNUD.

Atenent a les oportunitats identificades, al mapa d'actors catalans i del país soci i a les modalitats de cooperació previstes al PD, es proposa una matriu d'implementació per cadascun dels resultats esperats en aquest sector prioritari.

OE. 1. Capacitats de gestió de recursos naturals

	Modalitats	Socis potencials	Actors Coop.Cat	Coordinació*	Focus
R1. Instruments d'informació, anàlisi i intervenció. (Cogestió d'espais protegits, conques o territoris amb la participació de governs locals).	Bilateral directa + Bilateral concertada	Associacions de municipis d'àmbit estatal, sectorial, departamental + MARENA	Dep. (MAiH) + Ens locals + Univ. i centres de recerca + ONGD	Bilaterals	Local + Estatal
R2. Processos endògens per a fer front a les prioritats i vulnerabilitats ambientals. (Cogestió d'espais protegits, conques o territoris amb la participació de governs locals).	Bilateral directa + Bilateral concertada	Associacions de municipis d'àmbit estatal, sectorial, departamental + MARENA	Dep. (MAiH) + Ens locals + Univ. i centres de recerca + ONGD	Bilaterals	Local + Estatal

OE. 2. Accés, ús i control dels actius i recursos ambientals

	Modalitats	Socis potencials	Actors Coop.Cat	Coordinació*	Focus
R1. Apoderament i apropiació d'instruments per a un ús equitatiu dels actius i recursos. (Enfortiment dels governs territorials i comunitaris de la Costa Carib per a la governança dels seus recursos naturals).	Bilateral directa + Bilateral concertada + Multilateral	MARENA + INAFOR + PNUD + Consells regionals + Governos comunitaris + Secretaria Costa Carib	Dep. + Universitats i Centres de Recerca	Bilaterals i multilaterals	Costa Carib
R2. Estratègies de desenvolupament sostenible d'àmbit local, regional i estatal. (Acompanyament dels governs territorials i comunitaris de la Costa Carib en la definició de les seves estratègies de desenvolupament sostenible).	Bilateral directa + Bilateral concertada + Multilateral	MARENA + INAFOR + PNUD + Consells regionals + Governos comunitaris + Secretaria Costa Carib	Dep. + Universitats i Centres de Recerca	Bilaterals i multilaterals	Costa Carib

OE. 3. Gestionar i pal·liar vulnerabilitats ambientals

	Modalitats	Socis potencials	Actors Coop.Cat	Coordinació*	Focus
R1. Reduir situació de vulnerabilitat i els riscos ambientals. (Enfortiment organitzacions comunitàries de gestió i prevenció de riscos, sistemes d'alerta primerenca a la Costa Carib).	Bilateral concertada + Iniciativa d'altres actors + Multilateral	Societat civil i centres especialitzats + Governos regionals + FAO + PNUD	Dep. + ONGD + Universitats i Centres de Recerca	Bilaterals i Multilaterals	Local + Costa Carib + Estatal

* Es posen de relleu els actors més significatius que treballen en aquest àmbit identificats en el procés d'elaboració de l'estratègia. La identificació pot no ser exhaustiva i variar durant la vigència d'aquesta estratègia.

3.2.4 Objectius Preferents

OPr1. Capacitats productives, ocupació i drets laborals

92

El model econòmic de Nicaragua presenta una dependència molt important del sector primari, que representa el 20% del PIB i proveeix prop del 43% del total dels llocs de treball al país (NNUU, 2007). Tot i les potencialitats del sector primari, una alta dependència de l'exportació de "commodities" pot suposar una alta vulnerabilitat de l'economia per les fluctuacions dels preus internacionals de les matèries primeres - que es va posar en evidència amb la crisi dels preus del cafè durant el 200-2001.

93

A partir dels anys 90, Nicaragua viu un procés de desmantellament de les xarxes protectores que sustentaven la producció d'aliments bàsics i dels petits i mitjans productors i productores (Vargas, 2008) a favor d'un model agroexportador de les transnacionals de l'alimentació sotmès a la demanda dels mercats internacionals. Com a resultat de l'aplicació d'aquest model es produeix el que alguns anomenen un procés de "descampesinización" que porta associat un èxode important dels petits productors i productores als barris marginals de les ciutats a més dels efectes sobre la seguretat i la sobirania alimentària i sobre la disponibilitat de terres fèrtils.

94

Així, tot i les potencialitats del país com a "graner centreamericà", les zones més pobres del país presenten problemes de seguretat alimentària que comporten desnutrició i malnutrició entre els sectors més vulnerables, fins al punt d'esdevenir el país que registra les taxes més elevades de subnutrició de la regió - el 33% dels nens i nenes menors de cinc anys pateixen desnutrició crònica (Comissió Econòmica per Amèrica Llatina i el Carib -CEPAL-). - A més, el model productiu existent no incorpora les necessitats de sostenibilitat ambiental i suposa una pèrdua de la riquesa genètica del país i dels coneixements tradicionals sobre varietats i espècies vegetals i animals.

95

La recuperació de les capacitats productives del país topa amb un problema de primer ordre: l'accés i ús de les terres cultivables. Tot i tractar-se d'un dels principals recursos productius dels que es disposa, dos de cada cinc famílies rurals no gaudeixen d'accés a la terra. Després de la reforma agrària sandinista, el fenomen de les "piñatas" i de la contrareforma iniciada als anys 90, la terra a Nicaragua torna a estar injustament distribuïda -del 75% de les famílies rurals que disposen de terra, només disposen del 20% de la terra productiva del país (Vargas, 2008). A més, la terra no només esdevé un recurs productiu sinó que interpretada en clau de territori esdevé l'espai, no només geogràfic, sinó també simbòlic, de desenvolupament de la població, especialment en el cas dels pobles indígenes i afrodescendents. En l'àmbit econòmic, l'accés a la terra presenta bretxes importants de gènere -segons càlculs de FIDEG (Fundació Internacional per al Desafiament Econòmic Global, 2006) en deu anys, el pes percentual de les propietats en mans de dones no s'ha mogut del 13%.

96

Complementàriament, el desenvolupament del sector productiu a Nicaragua ha de fer front a altres dèficits importants com són: l'escàs desenvolupament del mercat intern - de les cadenes de processament i comercialització dels productes agropecuaris - els problemes per accedir al crèdit i a mitjans de producció, i la poca inversió en capacitació, tecnologia i increment de la productivitat al camp així com la falta d'esforços en pro de la diversificació i reconversió d'activitats econòmiques de petits productors/es.

97

El mercat de treball a Nicaragua no ha crescut al ritme del creixement econòmic del país, fet que evidencia que es tracta d'un creixement amb poc impacte en termes de combatre l'exclusió i les desigualtats, ja que el treball és la principal font d'ingressos per a la població més desfavorida. A més, l'economia informal representa un dels fenòmens més preocupants del mercat laboral ja que involucra una proporció majoritària de la població econòmicament activa - el sector formal proveeix de lloc de treball només a un 21,2% dels pobres extrems, mentre que la resta, 78,8%, treballa en el sector informal (GRUN, 2008-Pla Nacional de Desenvolupament Humà).

El recull de desafiaments en la millora de les capacitats productives, l'ocupació i els drets laborals a Nicaragua en el mig termini s'acompanya, així mateix, de processos liderats per diferents agents de desenvolupament locals i internacionals que aquesta estratègia identifica en clau d'oportunitat:

98

Oportunitat 1: El govern compta amb una estratègia per a impulsar el sector productiu del país, en el marc del Pla Nacional de Desenvolupament Humà i mitjançant una nova Política de Desenvolupament Rural Sostenible (PDRS) a executar de forma coordinada pel conjunt d'institucions del Sector Productiu, Agropecuari i Rural (SPAR) a través d'un instrument concret que aglutina els fons dels principals donants al país, el Programa del Govern de Nicaragua per al Desenvolupament Rural Productiu i Sostenible (PRORURAL). Així, donants multilaterals com el Banc Interamericà de Desenvolupament (BID) o el Banc Mundial, i cooperació bilaterals com SIDA, Noruega, Finlàndia, Suïssa, s'han alineat amb el PRORURAL amb la intenció de treballar de forma alineada i coordinada sobre terreny, amb els petits i mitjans productors i productores, a la vegada que s'enforceixen els sistemes de planificació i de gestió pressupostària.

99

Oportunitat 2: Una de les oportunitats més importants a tenir en compte és tota l'experiència dels petits productors i productores que s'organitzen en cooperatives i federacions de cooperatives que en alguns casos estan en posició de trencar pràctiques especulatives d'intermediaris i que controlen gairebé tota la cadena productiva fins a la comercialització final a les ciutats. El país compta amb unes 6.000 cooperatives, de les quals, la meitat són agropecuàries. Entre aquestes cooperatives, i amb el suport d'algunes ONGD, s'estan donant experiències de diversificació de l'activitat econòmica interessants, especialment en l'àmbit del turisme rural sostenible.

100

Oportunitat 3: Pel que fa a la Costa Carib, s'està impulsant la gestió regional del PRORURAL, amb l'objectiu d'adaptar-la a les peculiaritats locals, i diverses estratègies orientades a millorar la gestió dels recursos naturals per part de les comunitats originàries - existeix un impuls important per part de donants multilaterals com el Banc Mundial en la promoció de processos de demarcació de terres comunals. El desenvolupament del sector productiu a la Costa Carib està incorporant, així mateix, la perspectiva de la sostenibilitat i va acompanyat de processos de reforestació.

Per altra banda, davant dels reptes i les oportunitats més amunt referides, la cooperació catalana presenta una sèrie de capacitats instal·lades o potencials que cal considerar a l'hora de definir el seu marc d'actuació estratègica.

101

Capacitat 1: La Cooperació de la Generalitat ha acompanyat tradicionalment les diverses iniciatives de les cooperatives de productors i productores, especialment les promogudes a través de les actuacions conjuntes realitzades amb les organitzacions no governamentals catalanes amb el doble objectiu de millorar les capacitats productives i a la vegada les seves capacitats d'organització, negociació i incidència política. El suport rebut mitjançant els agermanaments amb ajuntaments catalans, ha sumat, en moltes ocasions, esforços en el treball en aquest àmbit.

102

Capacitat 2: Des del govern s'ha acompanyat el treball desenvolupat per les organitzacions empresarials catalanes, que han treballat amb les seves contraparts nicaragüenques, en la millora de les capacitats productives i comercials, les capacitats organitzatives i d'incidència política de les persones emprenedores i en el reforç institucional i la millora de les seves capacitats de gestió empresarial.

103

Capacitat 3: Cal tenir present l'existència, a Catalunya, de centres especialitzats en desenvolupament rural, organitzacions i institucions d'investigació que recolzen la producció, com ara l'Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentàries (IRTA) i el Centre de Desenvolupament Rural, universitats i altres institucions i actors que poden potenciar l'educació agropecuària i la formació professional, i que poden ajudar a ampliar i enfortir les actuacions que fins ara s'han portat a terme, principalment, a través de la intervenció d'organitzacions no governamentals. Així mateix, les experiències catalanes en la diversificació econòmica, especialment en l'àmbit del turisme rural responsable, esdevenen una capacitat potencial a considerar.

104

Capacitat 4: El respecte als drets humans laborals és per la Cooperació Catalana un aspecte bàsic per aconseguir un desenvolupament humà sostenible, és per això que el PD estableix com a prioritari el reforç de les capacitats d'acció col·lectiva per a l'exercici i l'exigibilitat dels drets laborals per part dels treballadors i les treballadores, amb una atenció especial a la participació de les dones i les persones joves. En aquest àmbit cal destacar les experiències d'intercanvi entre els sindicats en la creació de plataformes sindicals regionals, el treball realitzat en l'enfortiment per un treball digne per als treballadors i treballadores per compte propi del sector informal i l'organització dels treballadors i treballadores de les maquil·les.

Del creuament dels reptes, les oportunitats i les capacitats catalanes i partint de les prioritats sectorials que fixa el PD, se'n deriva una proposta d'objectius específics per al desplegament d'aquest sector preferent de la cooperació catalana a Nicaragua per als propers quatre anys:

OE1. Promoure el dret a la sobirania alimentària de les poblacions dels països del Sud, en un marc de desenvolupament sostenible.

R1. Haver contribuït a la millora en l'accés i el control dels recursos productius a partir dels quals s'obtenen els aliments (terra, aigua, boscos, llavors, sistemes pesquers i riberencs, etc.) per part dels petits productors/es, camperols/es, ramaders/es, pescadors/es i persones indígenes, especialment de les dones.

Proposta d'implementació (veure matriu):

S'acompanyaran els processos de titulacions, demarcacions de terres i la negociació per a la gestió dels recursos naturals i de producció amb especial atenció a l'accés de les dones a aquests recursos. La consecució d'aquest resultat requerirà, entre d'altres, de la cooperació directa en associació amb les institucions públiques del país soci.

R2. Haver contribuït a millorar l'accés als crèdits, als coneixements i les tècniques associades als sistemes de producció i adaptades a l'entorn per part dels petits productors/es, camperols/es, ramaders/es, pescadors/es i persones indígenes, especialment de les dones.

Proposta d'implementació (veure matriu):

S'impulsaran iniciatives orientades a millorar i flexibilitzar l'accés al crèdit, la introducció de tecnologies de producció i capacitacions per a la millora de la productivitat, l'accés a les llavors autòctones de qualitat des d'un enfocament de sobirania alimentària, i del control de les cadenes agroalimentàries justes, amb especial atenció a la participació, l'accés i el control de les dones als crèdits, els coneixements i les tècniques associades. La modalitat principal en la consecució d'aquest resultat serà la d'iniciativa d'altres actors.

OE2. Promoure i millorar les capacitats productives i comercials amb un èmfasi especial en els sectors més desfavorits.

R1. Haver contribuït a la diversificació i la millora de les alternatives de generació d'ingressos de les persones emprenedores (petits productors/es, els/les comerciants, i altres), especialment de les dones, amb un èmfasi en els agents que busquen objectius socials, tot enfortint el teixit econòmic i empresarial (micro, petites i mitjanes empreses).

Proposta d'implementació (veure matriu):

S'impulsaran les iniciatives de diversificació, especialment la diversificació productiva sostenible (finques integrals), amb èmfasi en el turisme rural responsable, com una alternativa econòmica complementària en la feina de les cooperatives agràries. La modalitat principal en la consecució d'aquest resultat serà la d'iniciativa d'altres actors.

R2. Haver contribuït a la millora en l'accés al crèdit, a la innovació tecnològica adaptada a l'entorn i a altres recursos de recolzament i de promoció de la producció i el comerç.

Proposta d'implementació (veure matriu): Es donarà suport a les iniciatives de promoció de cadenes productives i comercials favorables als petits productors i productores i orientades principalment al consum local i nacional, i es promourà l'accés al crèdit en especial a les dones i en el sector informal, amb l'objectiu de contribuir a pal·liar la precarietat del sector informal i alhora reduir els costos de la formalització. La modalitat principal en la consecució d'aquest resultat serà la d'iniciativa d'altres actors.

OE3. Enfortir les capacitats organitzatives i d'incidència política de les persones emprenedores (petits productors/es, comerciants, i altres) orientades al desenvolupament sostenible, a aprofitar les oportunitats de comerç nacional i internacional i a protegir-se dels seus impactes negatius.

R1. Haver facilitat la creació i/o consolidació d'associacions gremials, associacions econòmiques de persones productores, transformadores i comercialitzadores, associacions empresarials, cooperatives i altres fórmules col·lectives, especialment en els sectors més desfavorits, amb capacitats de negociació per a la defensa d'interessos comuns i per a la prestació de serveis als seus associats, orientats al desenvolupament humà en un clima de participació, diàleg i concertació.

Proposta d'implementació (veure matriu): Es donarà suport a l'intercanvi de coneixements i bones pràctiques com poden ser les "Escuelas de Campo", xarxes socials de promoció de la sobirania i seguretat alimentària, "federacions de cooperatives", "Programa Campesino a Campesino", etc. La modalitat principal en la consecució d'aquest resultat serà la d'iniciativa d'altres actors.

OE4. Promoure els drets laborals d'acord als estàndards internacionals i els codis laborals de cada país.

R1. Haver contribuït a la millora i el respecte dels drets laborals dels treballadors i les treballadores, especialment de les dones, segons els estàndards de l'Organització Internacional del Treball (OIT) i del Pacte Internacional dels DESC, així com l'erradicació de l'explotació laboral infantil.

Proposta d'implementació (veure matriu): Es promourà la defensa i exigibilitat dels DESC en les negociacions d'àmbit nacional i internacional mitjançant la cooperació en concertació i la iniciativa d'agents com els sindicats.

R2. Haver contribuït a la millora de les capacitats sindicals i de representació dels interessos dels treballadors i les treballadores, assalariats i per compte propi per a la solució de conflictes laborals, amb una atenció especial a la participació de les dones i de les persones joves.

Proposta d'implementació (veure matriu): Es fomen- tarà la cultura sindical, amb especial atenció a les zones franques i entre els treballadors i treballadores informals mitjançant la cooperació en concertació i la iniciativa d'agents com els sindicats.

Atenent a les oportunitats identificades, al mapa d'actors catalans i del país soci i a les modalitats de cooperació previstes al PD, es proposa una matriu d'implementació per cadascun dels resultats esperats en aquest sector preferent, que es concretarà anualment en actuacions concretes en els respectius Plans Anuals de Cooperació al Desenvolupament.

OE. 1. Sobirania alimentària

	Modalitats	Socis potencials	Actors Coop.Cat	Coordinació*	Focus
R1. Accés i control dels recursos productius (Acompanyament en processos de titulacions, demarcacions i negociació per a la gestió dels recursos naturals i de producció).	Bilateral directa + Bilateral concertada + Multilateral	MAGFOR + MARENA + INAFOR+ Governos regionals i territorials + Cooperatives + PNUD	Dep. + ONGD + Universitats i Centres de recerca	Bilaterals	Estat i Costa Carib
R2. Accés als crèdits, els coneixements i les tècniques (Acompanyament en la introducció de noves tecnologies de producció i capacitacions per a la millora de la productivitat).	Iniciativa d'altres actors + Bilateral concertada	Cooperatives de petits productors + Bancs de Foment + Societat civil + MAGFOR	Dep. + ONGD + Universitats i Centres de recerca + Org. empres	Bilaterals	Estat

OE. 2. Millorar capacitats productives i comercials

	Modalitats	Socis potencials	Actors Coop.Cat	Coordinació*	Focus
R1. Diversificació i millora de les alternatives (Acompanyament d'iniciatives de turisme rural responsable, etc.).	Bilateral concertada + Iniciativa d'altres actors	Societat civil, cooperatives, associacions de municipis, organitzacions empresarials locals, municipis, associacions de camperols, etc.	Dep. (ACC1Ó, etc.) + ONGD + Org. Empres.	Bilaterals	Estat
R2. Millora de l'accés al crèdit, i promoció del comerç. (Recolzar iniciatives de promoció de cadenes productives i comercials, i l'accés al crèdit en especial en el sector informal i entre les dones).	Iniciativa d'altres actors + Bilateral concertada	Associacions de comerciants, organitzacions empresarials locals, associacions de municipis, municipis, sindicats, etc.	Dep. (ACC1Ó, etc.) + ONGD + Org. Empres.	Bilaterals	Estat

* Es posen de relleu els actors més significatius que treballen en aquest àmbit identificats en el procés d'elaboració de l'estratègia. La identificació pot no ser exhaustiva i variar durant la vigència d'aquesta estratègia.

OE. 3. Enfortir capacitats organitzatives i d'incidència política de les persones emprenedores.

	Modalitats	Socis potencials	Actors Coop.Cat	Coordinació*	Focus
R1. Promoció de l'associacionisme i la capacitat de negociació entre els sectors més desfavorits. (Atenent especialment al sector informal).	Bilateral concertada + Iniciativa d'altres actors	Sindicats, Societat civil, associacions de comerciants, organitzacions empresarials locals, etc.	Org. Empres. + Sindicats + ONGD	Bilaterals	Estatat

OE. 4. Promoure els drets laborals

	Modalitats	Socis potencials	Actors Coop.Cat	Coordinació*	Focus
R1. Millora dels drets laborals, especialment de les treballadores, segons la OIT i el Pacte Int. dels DESC (Promoció de l'agenda DESC en les negociacions d'àmbit nacional i internacional.).	Bilateral concertada + Iniciativa d'altres actors	Societat civil, sindicats, organitzacions empresarials, confederacions de sindicats, etc.	Sindicats + ONGD	Bilaterals	Estatat
R2. Haver contribuït a la millora de les capacitats sindicals i de representació dels interessos dels treballadors i les treballadores.	Iniciativa d'altres actors + Bilateral concertada	Societat civil, sindicats, confederacions de sindicats, etc.	Sindicats + ONGD	Bilaterals	Estatat

* Es posen de relleu els actors més significatius que treballen en aquest àmbit identificats en el procés d'elaboració de l'estratègia. La identificació pot no ser exhaustiva i variar durant la vigència d'aquesta estratègia.

OPr2. Apoderament de les dones

105

Les desigualtats per raó de gènere tenen una clara expressió en els indicadors més utilitzats internacionalment. Així, segons el darrer Informe de Desenvolupament Humà del PNUD, la diferència entre la posició que ocupa el país en l'Índex de Desenvolupament Humà (IDH) i la que ocupa quan aquest índex es desagrega per raó de gènere (IDG), és negativa -registrant el primer un valor del 0,6 i el segon un 0,7. Les desigualtats per raó de gènere esdevenen una realitat en múltiples dimensions: en l'àmbit econòmic, en l'exercici del dret a la salut i l'educació, en l'exercici de les llibertats civils i els drets polítics, i també i de forma molt dramàtica en les relacions de poder en tots els àmbits i en especial en l'àmbit de la parella i/o familiar.

106

En relació a l'apoderament econòmic, tot i haver-se produït un increment notori de la incorporació de les dones al mercat laboral -el 1998 representaven un 40,1% de la població econòmicament activa i el 2006 passen a representar un 45,9%- aquest increment es produeix majoritàriament a partir de la subocupació (FIDEG, 2007). Però encara esdevé més preocupant el fet que l'activitat productiva de les dones es doni majoritàriament en el sector informal (77%) amb salaris precaris i desprotegides dels drets laborals més fonamentals (*UNDP assessment of the likelihood of meeting Millennium Development Goals 2002-2005*).

107

Nicaragua, amb un model econòmic fonamentalment agrari, i per tant, on la terra esdevé un dels principals recursos productius, ha transitat des del moment de reforma agrària, passant per successives reformes i contrareformes a la situació actual, caracteritzada per un alt nivell de concentració d'aquest recurs, fet que la situa com una de les concentracions de terra més altes de l'hemisferi. Les enquestes demostren, a més, que aquest recurs ha estat tradicionalment en mans dels homes i que en la darrera dècada s'ha produït un empitjorament de la situació -passant de ser les propietàries d'un 20% de la terra el 1998 a un 13% el 2006 (FIDEG, 2007).

108

Un dels principals obstacles del sector productiu a Nicaragua són les dificultats d'accés al crèdit. Segons les dades de l'enquesta del 2006 de FIDEG, només un 8% de la població diu haver estat beneficiària d'un préstec. També en aquest aspecte es produeixen diferències notòries per raó de gènere si atenem a que la diferència entre els volums de crèdit atorgats a les dones es 33,5 %. A més, les fonts d'on s'obtenen els préstecs són substancialment diferents ja que mentre els homes són els principals beneficiaris dels bancs, les dones aconsegueixen el crèdit a partir de les microfinanceres en un 72%.

109

Pel que fa a l'apoderament polític, són diversos els elements que poden explicar la baixa participació de les dones en la presa de decisions política en els diversos nivells de govern - 22% són diputades i d'un total de 153 municipis, només 18 són alcaldesses. Un dels factors que ho expliquen és d'ordre cultural, així doncs, la forta influència de pautes patriarcales en l'assignació de rols contribueixen a explicar aquesta situació. Un factor d'ordre institucional que també pot explicar aquesta infrarepresentació és el fet que no existeixi legislació vigent que afavoreixi una representació equitativa.

110

Tot i la infrarepresentació de les dones en els espais político-institucionals formals, la seva força movimentística esdevé molt notòria especialment en la reivindicació d'una agenda de defensa dels drets humans, amb especial atenció als drets sexuals i reproductius. La situació en aquest àmbit és de les més problemàtiques de la regió, atenent a les taxes de morbi-mortalitat materna i als dèficits en l'accés i la qualitat dels serveis d'atenció sanitària en aquest àmbit, especialment a les zones rurals i a la Costa Carib.

111

Les desigualtats en l'exercici dels drets humans tenen un correlat molt important en les relacions desiguals per raó de gènere i expressions tant preocupants com la violència masclista. Les xifres que alerten sobre que prop d'una tercera part de la població femenina ha experimentat violència física o sexual a la seva vida suposen una amenaça greu sobre la integritat física i psíquica de les dones, a la vegada que tenen efectes col·laterals sobre la població infantil que moltes vegades es veu obligada a abandonar les llars amb víctimes de violència masclista. La incidència de la violència contra les dones té una prevalença més acusada a la capital, Managua i a la RAAS.

112

Davant d'aquesta situació, la resposta de l'Estat és molt deficitària tant pel que fa a la capacitat del sistema judicial de donar un tràmit legal a les denúncies per maltractament, com per la manca de mecanismes que garanteixin la protecció de les víctimes un cop han tingut la valentia de denunciar a l'agressor. Aquestes mancances en la capacitat de donar una resposta pública mínima, sotmeten a les víctimes a una situació de màxima vulnerabilitat i desamparament que compromet els mateixos esforços de conscienciació i impuls del procés de denúncia.

El recull de desafiaments en l'apoderament de les dones a Nicaragua en el mig termini s'acompanya, així mateix, de processos liderats per diferents agents de desenvolupament locals i internacionals que aquesta estratègia identifica en clau d'oportunitat:

113

Oportunitat 1: En l'àmbit institucional escau una actitud prudent a l'espera de que es desplegui efectivament el que preveu la recent promulgada Llei d'Igualtat de Drets i Oportunitats i l'agenda de treball del Consell Nacional per la Igualtat que es crea amb aquesta Llei. A les regions autònomes de la Costa Carib, no obstant, tot i la dèbil institucionalitat, s'estan impulsant agendes polítiques d'apoderament de les dones molt participades i apropiades pel conjunt de les agents de la regió. Així, al voltant de la Comissió de Gènere de la RAAS i la Secretaria de la Dona s'estan promovent iniciatives tant interessants com una agenda regional de les dones de la RAAS o una agenda parlamentària en el mateix àmbit.

114

Oportunitat 2: Existeixen iniciatives diverses orientades a acarar el problema de la violència contra les dones tant des de la cooperació al desenvolupament - els sistemes d'atenció integral promoguts per la cooperació espanyola, per exemple - com els esforços procedents d'institucions estatals en l'àmbit del procés de denúncia, tot i els consegüents limitants normatius i d'eficàcia judicial en el posterior tràmit legal.

115

Oportunitat 3: Davant dels desafiaments identificats en l'àmbit econòmic, existeixen processos i iniciatives a considerar en clau d'oportunitat, a iniciativa del govern i a iniciativa d'alguns donants amb presència al país. En relació a les iniciatives procedents de la comunitat internacional de donants, destaca la iniciativa de l'Agenda Econòmica de les Dones promoguda per les agències de Nacions Unides.

116

Oportunitat 4: Finalment, en relació a la defensa dels drets de les dones i la lluita contra la violència masclista, existeix un capital social molt destacable en el sí de la societat civil nicaragüenca, articulada al voltant dels moviments de dones i el moviment feminista. Tot i les divisions que ha patit en els darrers temps, continua essent un referent en la defensa dels drets humans i la prestació d'atenció a les víctimes de la violència contra les dones.

Per altra banda, davant dels reptes i les oportunitats més amunt referides, la cooperació catalana presenta una sèrie de capacitats instal·lades o potencials que cal considerar a l'hora de definir el seu marc d'actuació estratègica.

117

Capacitat 1: El govern de la Generalitat ha demostrat tenir capacitats instal·lades en l'abordatge integral de la violència masclista. En aquest sentit, la tasca d'impuls i coordinació desenvolupada per l'Institut Català de les Dones durant els darrers anys esdevé una capacitat important del govern en la cooperació al desenvolupament en aquest àmbit.

118

Capacitat 2: Entre la societat civil catalana existeix una tradició important en la promoció dels drets de les dones i la construcció de ciutadania crítica que té un clar reflex en el desplegament de relacions de confiança i aliances estratègiques amb contraparts del país soci i xarxes regionals i internacionals que treballen en aquest àmbit. Així mateix, la societat civil catalana i les organitzacions sindicals han desenvolupat una trajectòria sòlida en l'àmbit de l'apoderament econòmic i la defensa dels drets laborals entre les dones.

119

Capacitat 3: L'ACCD ha estat impulsant durant els darrers anys programes d'enfortiment de polítiques, institucions i mecanismes d'igualtat entre dones i homes a la regió llatinoamericana. Aquests esforços, tenen efectes en la creació de capacitats de la cooperació catalana a la vegada que generen oportunitats de cooperació triangular i/o Sud/Sud en aquest àmbit entre institucions homòlogues.

Del creuament dels reptes, les oportunitats i les capacitats catalanes i partint de les prioritats sectorials que fixa el PD, se'n deriva una proposta d'objectius específics per al desplegament d'aquest sector preferent de la cooperació catalana a Nicaragua per als propers quatre anys:

OE1. Contribuir a la prevenció i l'eradicació de la violència física, sexual, psicològica i social contra les dones.

R1. Haver impulsat mesures estratègiques integrades per a prevenir i eliminar la violència contra les dones.

R2. Haver contribuït a conèixer millor les causes i les conseqüències de la violència contra les dones i l'efectivitat de les mesures preventives en relació amb aquestes.

Proposta d'implementació (veure matriu): La consecució d'aquests dos resultats es promourà mitjançant la cooperació directa de la Generalitat amb organitzacions i xarxes de dones, les contraparts públiques que escaiguin, les universitats, etc., des d'un enfocament d'actuacions integrades i amb especial incidència a la Costa Carib.

OE2. Visualitzar i promoure la representació i la participació paritàries i estables de les dones en les estructures de poder i en la presa de decisions en tots els nivells i àmbits.

R1. Haver enfortit les polítiques i les institucions pròpies d'igualtat de gènere i les organitzacions i xarxes de dones i feministes.

R2. Haver augmentat la capacitat de les dones per a accedir i participar en la presa de decisions i en el lideratge, amb una especial atenció als àmbits local i comunitari.

Proposta d'implementació (veure matriu): La consecució d'aquests dos resultats es promourà mitjançant les diferents modalitats de la cooperació de la Generalitat i amb un atenció especial en la presa de decisions en l'àmbit local i regional, considerant les oportunitats identificades a la Costa Carib.

OE3. Promoure l'autonomia econòmica de les dones i el seu accés equitatiu i participació plena en l'economia.

R1. Haver contribuït a garantir i facilitar l'accés equitatiu de les dones als recursos econòmics, productius i comercials.

R2. Haver contribuït a garantir i facilitar l'accés equitatiu de les dones a l'ocupació i a eliminar totes les formes de discriminació de les dones en el treball.

Proposta d'implementació (veure matriu): La consecució d'aquests dos resultats es promourà fonamentalment mitjançant la modalitat a iniciativa d'altres actors, amb un clar protagonisme de les iniciatives de les ONGD catalanes i en col·laboració a les iniciatives liderades per actors multilaterals com les agències i programes de Nacions Unides que treballen aquest àmbit en concret.

Atenent a les oportunitats identificades, al mapa d'actors catalans i del país soci i a les modalitats de cooperació previstes al PD, es proposa una matriu d'implementació per cadascun dels resultats esperats en aquest sector preferent, que es concretarà anualment en actuacions concretes en els respectius Plans Anuals de Cooperació al Desenvolupament.

OE. 1. Prevenció i eradicació de la violència contra les dones

	Modalitats	Socis potencials	Actors Coop.Cat	Coordinació*	Focus
R1. Mesures estratègiques integrades per prevenir i eliminar la violència contra les dones.	Bilateral directa + Iniciativa d'altres actors	Comissaries de la dona+ bufets populars +Procuradoria especial de la dona + Governos regionals +organitzacions i xarxes de dones +societat civil +AECID + URACCAN	Dep. (ICD, Justícia, etc.) + ONGD	AECID, SIDA, DANIDA, Agències NNUU	Estat + Costa Carib
R2. Millor coneixement de les causes i les conseqüències de la violència contra les dones i l'efectivitat de les mesures preventives	Bilateral directa + Iniciativa d'altres actors	URACCAN + organitzacions i xarxes de dones	Dep. + Universitats + ONGD	AECID, SIDA, DANIDA, Agències NNUU	Estat + Costa Carib

OE. 2. Representació i participació paritàries en les estructures de poder i en la presa de decisions

	Modalitats	Socis potencials	Actors Coop.Cat	Coordinació*	Focus
R1. Enfortiment de polítiques i institucions d'igualtat de gènere i de xarxes de dones i feministes	Bilateral directa + Bilateral concertada + Iniciativa d'altres actors +Multilateral	Governos regionals i locals, organitzacions i xarxes de dones, societat civil, URACCAN, PNUD	Dep. (ICD) + Soc. Civil + Ens locals	AECID, SIDA, DANIDA, PNUD, UNIFEM, etc.	Estat + Costa Carib + Local
R2. Augment de la capacitat de les dones per accedir i participar en la presa de decisions i en el lideratge, amb especial atenció als àmbits local i comunitari	Bilateral directa + Bilateral concertada + Iniciativa d'altres actors + Multilateral	Governos regionals, comunitaris i locals, organitzacions i xarxes de dones, societat civil, URACCAN, BICU, PNUD	Dep. (ICD) + Soc. Civil + Ens locals	AECID, SIDA, DANIDA, PNUD, UNIFEM, etc.	Estat + Costa Carib + Local + comunitari

OE. 3. Autonomia econòmica de les dones i accés equitatiu i participació plena en l'economia

	Modalitats	Socis potencials	Actors Coop.Cat	Coordinació*	Focus
R1. Accés equitatiu de les dones als recursos econòmics, productius i comercials.	Bilateral concertada + Iniciativa d'altres actors + Multilateral	Org. empresarials, organitzacions de crèdit, societat civil, UNIFEM, PNUD	Dep. (ACCÍO, etc) + Org. Empres. + Sindicats + Societat Civil	AECID, SIDA, DANIDA, PNUD, UNIFEM, Banc Mundial, Cooperació finesa.	Estat + Costa Carib
R2. Accés equitatiu de les dones a l'ocupació i eliminació de totes les formes de discriminació de les dones en el treball.	Iniciativa d'altres actors + Multilateral	Organitzacions sindicals, societat civil, UNIFEM, PNUD	Sindicats + Societat Civil	AECID, SIDA, DANIDA, PNUD, UNIFEM, etc.	Estat + Costa Carib

* Es posen de relleu els actors més significatius que treballen en aquest àmbit identificats en el procés d'elaboració de l'estratègia. La identificació pot no ser exhaustiva i variar durant la vigència d'aquesta estratègia.

Altres objectius

ALTRES 1. Enfortir els sistemes públics de salut, especialment l'atenció primària i els sistemes locals de salut.

R1. Haver contribuït a millorar l'accés als medicaments essencials de qualitat, la seva distribució i la seva correcta utilització.

ALTRES 2. Millorar la salut sexual i reproductiva i reduir la morbimortalitat materna i infantil, especialment de les poblacions més desfavorides.

R1. Haver potenciat l'existència, el funcionament, l'accés i l'ús dels serveis bàsics de salut sexual i reproductiva amb vocació de servei públic dirigits als homes i les dones amb una atenció especial als i les adolescents i als problemes de salut sexual que generen més mortalitat.

R2. Haver contribuït a la millora de la salut materno-infantil en totes les fases del cicle de l'embaràs, part i puerperi, assegurant un servei de control, prevenció i atenció adequats.

ALTRES 3. Satisfer les necessitats bàsiques d'aprenentatge de les persones adultes, promovent la seva alfabetització, facilitant l'accés equitatiu a l'educació bàsica i la formació permanent, i donant resposta a les seves necessitats de formació professional

R1. Haver contribuït a promoure l'alfabetització de les persones adultes, especialment de les dones i, sempre que sigui possible, en la llengua materna.

Mecanismes de Coordinació, Col·laboració i Complementarietat amb el conjunt d'agents de desenvolupament

4.1 Coordinació, col·laboració i complementarietat amb els actors de cooperació al desenvolupament catalans

120

Tal com es deriva de l'articulat de la Llei de cooperació al desenvolupament (art. 6), els principis de col·laboració i complementarietat regiran la relació entre els poders públics i les iniciatives solidàries i de cooperació al desenvolupament de la societat civil catalana. Així mateix, entre les diferents administracions públiques catalanes, regiran els principis de coordinació, col·laboració i cooperació, en el marc de les respectives competències. Per tal de donar aplicació a aquests principis, aquesta estratègia recull els mecanismes que ja existeixen a tal efecte i n'estableix de nous.

121

Així, per a donar aplicació a l'EPP Nicaragua, i en el marc d'una relació estratègica del govern de la Generalitat amb la societat civil catalana i els ens locals, aquests principis s'articularen a partir de tres mecanismes: per una banda, els que són propis de l'execució d'actuacions, per una altra, els propis de la planificació, el seguiment i l'avaluació –sobre els que s'aprofundeix en l'apartat següent–, i finalment, els espais creats a tal efecte.

122

Els instruments propis de l'execució d'actuacions pel que fa a la col·laboració i la complementarietat en la implementació dels objectius d'aquesta estratègia són aquells instruments jurídic-administratius mitjançant els quals s'articulen les diferents modalitats d'actuació bilateral: els convenis per a la modalitat bilateral concertada i les convocatòries de subvencions en la bilateral a iniciativa d'altres actors, en els quals participen els actors de la cooperació catalana en els espais que ja existeixen a tal efecte.

123

Pel que fa als instruments de planificació, el propi procés d'elaboració de l'EPP ha incorporat el principi de col·laboració i complementarietat a partir de la participació del conjunt de la societat civil i els ens locals en la identificació, debat i validació de les prioritats sectorials i territorials d'actuació al país, junt amb la proposta d'implementació de les mateixes.

124

Finalment, pel que fa als espais propis de coordinació, col·laboració i complementarietat al voltant de l'aplicació de l'EPP, es proposa la creació d'una **comissió d'informació i coordinació per a la implementació de l'EPP a Catalunya**. La composició d'aquesta comissió, coordinada per l'ACCD, haurà d'incorporar representants de les ONGD, les organitzacions sindicals, les organitzacions empresarials, les universitats, els ens locals i membres del govern.

125

Entre les diferents funcions que pugui assumir aquesta comissió, haurà de partir del mandat bàsic de servir d'espai d'informació de les activitats dels diferents actors al país i de coordinació de les mateixes en busca dels potencials àmbits de col·laboració. A més, esdevindrà, junt amb la comissió de qualitat del Consell de Cooperació al Desenvolupament, un espai de rendició de comptes, on es donarà publicitat als exercicis de seguiment i avaluació de l'estratègia que podran derivar en processos d'aprenentatge col·lectiu sobre com millorar la cooperació catalana en aquest país prioritari.

4.2 Comunicació i coordinació amb els actors de desenvolupament del país soci

126

Aquesta estratègia parteix d'un enfocament segons el qual els diversos actors del país soci són els únics protagonistes legítims del seu propi procés de desenvolupament. Per tant, la cooperació al desenvolupament de la Generalitat es planteja en termes d'associació, d'acompanyar processos liderats pels actors locals. Aquesta visió maximalista dels principis d'apropiació democràtica i d'alineament amb les prioritats del país soci suposa treballar molt de prop amb els actors locals i, per tant, disposar de mecanismes de comunicació i coordinació àgils amb aquests actors.

127

La comunicació i coordinació amb els agents de desenvolupament de Nicaragua s'articularà fonamentalment a partir de dos mecanismes: per una banda, els instruments propis de l'execució d'actuacions de desenvolupament, que s'articulen fonamentalment a partir de convenis de cooperació directa i/o concertada amb les contraparts públiques i/o privades de Nicaragua per a desenvolupar els objectius prioritaris i preferents més amunt referits. Per una altra, en el marc d'una **comissió d'informació, coordinació i seguiment de l'EPP a Nicaragua**. Complementàriament, la cooperació de la Generalitat de Catalunya podrà exercir la rendició de comptes sobre la seva actuació al país en el marc dels mecanismes previstos a aquest efecte per la cooperació espanyola –comissions mixtes- i/o mitjançant els espais bilaterals propis d'associació creats a aquest efecte.

128

La **comissió d'informació, coordinació i seguiment de l'EPP a Nicaragua** esdevindrà el punt de trobada del conjunt d'actors involucrats per aquesta estratègia al país soci, ja sigui pel paper desenvolupat en l'elaboració de la mateixa, en la seva execució i seguiment, o per esdevenir estratègics des d'un punt de vista de coordinació i complementarietat. La composició d'aquesta comissió haurà d'incorporar els socis estratègics –actuals o potencials- per a donar aplicació als objectius específics que determina aquesta EPP ja siguin representants de la societat civil, agents socioeconòmics, universitats, representants dels diferents nivells de govern, i els representants de la cooperació catalana al país soci.

129

Entre les diferents funcions que pugui assumir aquesta comissió, haurà de partir del mandat bàsic de servir d'espai d'informació de les activitats dels diferents actors al país i de coordinació de les mateixes en busca dels potencials àmbits de col·laboració. A més, esdevindrà un espai de rendició de comptes, on es donarà publicitat als exercicis de seguiment i avaluació de l'estratègia que podran derivar en processos d'aprenentatge col·lectiu sobre com millorar la cooperació catalana en aquest país prioritari.

4.3 Coordinació amb els actors de cooperació al desenvolupament internacional

130

Tal com es desprèn de la Llei de Cooperació al Desenvolupament i d'acord als principals postulats sobre eficàcia de l'ajut dels que ja es fa ressò el PD, l'acció de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya s'ha de coordinar amb el conjunt de donants bilaterals i multilaterals amb presència al país. Els esforços de coordinació han de redundar en l'increment dels efectes multiplicadors de l'AOD catalana i en la reducció dels costos associats les actuacions fragmentades i descoordinades i els costos d'interlocució que han d'assumir els poders públics del país soci davant un allau de donants i una multiplicitat d'actuacions.

131

Dos seran els principals mecanismes de coordinació amb els donants bilaterals i multilaterals: per una banda, la participació a les taules sectorials de donants que es corresponguin als sectors prioritaris i preferents previstos en aquesta estratègia a través de la representació permanent de l'ACCD al país soci. Per una altra, la participació d'aquests donants a la **comissió d'informació, coordinació i seguiment de l'EPP a Nicaragua**.

Seguiment i avaluació de l'Estratègia País Prioritari

5

132

La política pública de cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya ha adquirit un ferm compromís amb l'eficàcia i la qualitat de l'ajut. El PD recull els principis de planificació, control, seguiment i avaluació que estableix la Llei amb la voluntat de maldar perquè la política de cooperació al desenvolupament esdevingui una política pública de qualitat. Amb aquest punt de partida, es fa necessari preveure els mecanismes de seguiment i avaluació que han de permetre desplegar de forma eficaç i millorar l'aplicació d'aquesta política al cas concret de Nicaragua. A més, el compromís amb la transparència i la responsabilitat mútua amb el país soci, confirma la necessitat de dotar-se dels instruments de seguiment i rendició de comptes necessaris tant pel que fa al retorn a la ciutadania catalana com a la ciutadania nicaragüenca.

133

Pel que fa als mecanismes de seguiment, aquests es donaran en el marc del principal exercici de seguiment anual de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat, la memòria anual. Així, anualment, en el moment d'analitzar el grau d'assoliment dels compromisos del PD i de consecució de les actuacions previstes al Pla Anual, es revisaran els compromisos i les actuacions que es deriven d'aquesta EPP. Els resultats d'aquests exercicis es faran públics a través dels espais virtuals dels que es disposa a més de fer-ho en sessió ordinària a les comissions de seguiment de l'EPP tant a Catalunya com a Nicaragua.

134

Complementàriament, i atenent a que els elements contextuals que han caracteritzat l'elaboració d'aquesta estratègia poden variar en el període comprès per la mateixa, els exercicis de seguiment anual es podran complementar amb una valoració de mig termini, transcorreguts dos anys des de l'aplicació de l'estratègia, que permetin fer ajustaments en l'aplicació de l'EPP en dos sentits: atenent als eventuals canvis contextuals i atenent a les capacitats reals d'execució de l'estratègia. De la mateixa manera, la valoració a mig termini permetrà fer els ajustaments que eventualment es deriven de l'aplicació de les directrius d'Equitat entre dones i homes.

135

Finalment, i pel que fa als exercicis d'avaluació, la DGCDH podrà promoure una avaluació estratègica de l'EPP Nicaragua, durant el darrer any d'aplicació amb la idea d'extreure lliçons apreses i alimentar el nou cicle de planificació.

136

Pel que fa als espais de referència per al seguiment i avaluació d'aquesta estratègia, es donaran en el marc dels òrgans de col·laboració, coordinació i consulta que preveu la llei, amb especial atenció a la comissió de qualitat del Consell de Cooperació al Desenvolupament que és qui adopta específicament aquest mandat.

Recursos i Capacitats

6

137

El desplegament d'aquesta estratègia s'haurà de dotar d'una previsió anual del volum de recursos a adreçar a la implementació de l'estratègia que concreti una proposta de distribució de recursos per sectors amb l'objectiu d'assolir la consecució dels percentatges previstos al final de mandat. La previsió pressupostària haurà d'incorporar-se en els respectius plans anuals de cooperació al desenvolupament.

138

En relació als recursos humans necessaris per a donar aplicació a aquesta estratègia, La DGCDH i l'ACCD hauran de dotar-se de les capacitats adequades per a un desplegament, seguiment i avaluació apropiat de la mateixa.

Annex 1. Acrònims

ACCD: Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament

AECID: Agència Espanyola de Cooperació Internacional per al Desenvolupament

AMICTLAN: Associació de Municipis Integrats per la Cuenca de la Laguna de Apoyo a Nicaragua

AMUNIC: Associació de Municipis de Nicaragua

AOD: Ajuda Oficial al Desenvolupament

BICU: Bluefields Indian and Caribbean University

BID: Banc Interamericà de Desenvolupament

CEPAL: Comissió Econòmica per l'Amèrica Llatina i el Carib.

COCOPRED: Comitès Comuns de Prevenció de Desastres

COMUPRED: Comitès Municipals de Prevenció de Desastres

DANIDA: Assistència Danesa per al Desenvolupament Bilateral

DESC: Drets Econòmics, Socials i Culturals

DFID: Departament per al Desenvolupament Internacional del Regne Unit

DGCDAH: Direcció General de Cooperació al Desenvolupament i Acció Humanitària

DIUE: Departament d'Innovació, Universitats i Empresa

EPP: Estratègia de País Prioritari

FAO: Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació

FINNIDA: Agència Finlandesa per al Desenvolupament Internacional

GTZ: Cooperació Tècnica Alemanya

ICD: Institut Català de les Dones

IDG: Índex de Desenvolupament relatiu al Gènere

IDH: Índex de Desenvolupament Humà

INAFOR: Institut Nacional Forestal

INIFOM: Institut Nicaragüenc de Foment Municipal

INTA: Institut Nicaragüenc de Tecnologia Agropecuària

IRTA: Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentàries

MAGFOR: Ministeri Agropecuari i Forestal

MAIH: Departament de Medi Ambient i Habitatge

MARENA: Ministeri de l'Ambient i els Recursos Naturals

NNUU: Organització de les Nacions Unides

OCDE: Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic

OIT: Organització Internacional del Treball

ONGD: Organitzacions no Governamentals per al Desenvolupament

OP: Objectius Prioritaris

OPr: Objectius Preferents

PDRS: Política de Desenvolupament Rural Sostenible

PD: Pla director de cooperació al desenvolupament 2007-2010

PNUD: Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament

POSAF: Programa Socio-ambiental i de Desenvolupament Forestal

PRORURAL: Programa del Govern de Nicaragua per al desenvolupament rural productiu sostenible

RAAN: Regió Autònoma de l'Atlàntic Nord

RAAS: Regió Autònoma de l'Atlàntic Sud

SIDA: Agència Sueca de Cooperació Internacional per al Desenvolupament

SINAPRED: Sistema Nacional per a la Prevenció, Mitigació i Atenció de Desastres

UE: Unió Europea

UNIFEM: Fons de Desenvolupament de les Nacions Unides per a la Dona

URACCAN: Universitat de les Regions Autònomes de la Costa Carib Nicaragüenca

USAID: Agència dels Estats Units per al Desenvolupament Internacional

Annex 2. Llistat d'actors involucrats en l'elaboració de la EPP Nicaragua

Participants en el Focus Group a Managua (5 de maig de 2008)

1. Francy López B.

Ajuda en Acció

2. Boanerges Tercero

Fundació Arbúcies Palacagüina (FUNDARPAL)

3. Edwin Mairena Marlos

Fundació Arbúcies Palacagüina (FUNDARPAL)

4. José Ramón Joya Joya

Fundació Arbúcies Palacagüina (FUNDARPAL)

5. Filomena Cardoza

Fundació Arbúcies Palacagüina (FUNDARPAL)

6. Benoit Marchand

ATS Nicaragua

7. Kerman Merodio

Cooperació

8. Natasha Sokolova

Entrepobles

9. Clara Ruiz Holquín

Educació sense Fronteres

10. Leslie Gómez Gómez

Fe i Alegria

11. María de los Ángeles Mendoza

Defensoria Pública -Cort Suprema de Justicia (CSJ)-

12. María Sol

Farmamundi

13. Montserrat Julve

Associació de Cooperació amb el Sud - Las Segovias (ACSUR)

14. Eddie Gallegos Gallegos

Associació de Municipis Integrats per la Conca i Territoris de la Llacuna de Recolzament de Nicaragua (AMICTLAN)

15. Christian Casals

Geòlegs del Món

16. Lupe Moreno

Direcció General de Cooperació al Desenvolupament i Acció Humanitària (DGCDAH)

17. Xavier Calderón

Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD)

18. Andrea Costafreda

Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD)

Participants en el Focus Group a Managua (23 de setembre de 2008)

1. Xavier Ruiz i Ribes

Fons Català de Cooperació al Desenvolupament

2. Genoveva Gaitán

Desós Opció Solidària

3. Orlando Pineda

Associació d'Educació Popular Carlos Fonseca Amador (AEPFCFA)

4. Guillermo Fuentes

Associació d'Educació Popular Carlos Fonseca Amador (AEPFCFA)

5. Isayana Navas

Associació d'Educació Popular Carlos Fonseca Amador (AEPFCFA)

6. Natasha Sokolova

Enprepobles

7. Kerman Merodio

Cooperació

8. Victoria García

Cooperació

9. Joaquín Rabella

Consultor / Associació de Cooperació amb el Sud - Las Segovias (ACSUR)

10. Alberto Gómez

Associació de Cooperació amb el Sud - Las Segovias (ACSUR)

11. Olga Pozo

Agència Espanyola de Cooperació Internacional al Desenvolupament (AECID)

12. Helena Montobio

Agència Espanyola de Cooperació Internacional al Desenvolupament (AECID)

13. Galio Gurdian

Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD)

14. Norman Howard

Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD)

15. Jesús Rivera

Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD)

16. Betty Rigby

Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD) - Regió Autònoma Atlàntica Nord (RAAN)

17. Julio César Mena

Associació Nicaragüenca de Persones positives lluitant per la Vida (ANICP + Vida)

18. Yanina Miranda Rueda

Associació Nicaragüenca de Persones positives lluitant per la Vida (ANICP + Vida)

19. Francisco Gutiérrez

Acció Mèdica Cristiana (ACM)

20. Pedro Pablo Benavidez

Fundació per al Desenvolupament Tecnològic Agropecuari i Forestal de Nicaragua (FUNICA)

21. Verónica Gutiérrez

Fons de desenvolupament de les Nacions Unides per a la Dona (UNIFEM) - Agenda Econòmica de les Dones (AGEM)

22. Eddie Gallegos Gallegos

Associació de Municipis Integrats per la Conca i Territoris de la Llacuna de Recolzament de Nicaragua (AMICTLAN)

23. Christian Casals

Geòlegs del Món

24. María de los Ángeles Mendoza

Defensoria Pública -Cort Suprema de Justicia (CSJ)-

25. Mayte M. Serra

Acció contra la Fam

26. Víctor León

Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació (FAO)

27. Abdon Espinoza

Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació (FAO)

28. María Lourdes Aguilar

Consell Regional Sud Silvio Prado Ortiz Centre d'Estudis i Anàlisis Polítics (CEAP)

29. María Eugenia Delgadillo

Associació Comunitària Palante Grup Axayacatl Xarxa de Dones Municipalistes

30. Elia Palacios

Associació Comunitària Pallante Grup Axayacatl Xarxa de Dones Municipalistes

31. Gloria Cardenal

Centre per a la Investigació, Promoció i el Desenvolupament Rural i Social (CIPRES)

32. Martha Cuota

Centre per a la Investigació, Promoció i el Desenvolupament Rural i Social (CIPRES)

33. René Cassells

Bluefields Indian & Caribbean University (Universitat BICU)

34. Boanerges Tercero

Fundació Arbúcies Palacagüina (FUNDARPAL)

35. Filomena Cardoza

Fundació Arbúcies Palacagüina (FUNDARPAL)

36. Ramón Joya Joya

Fundació Arbúcies Palacagüina (FUNDARPAL)

37. Jaume Martorell

Associació Catalana de Professionals (ACP)

38. Moisés López Vizuete

Nicaraocoop R.L.

39. Rafael Urbina M.

Institut Nicaragüenc de Foment Municipal (INIFOM)

40. Patricia Padilla

Associació Alternativa per al Desenvolupament Integral de les Dones (ADIM) - Associació Nicaragüenca d'Institucions de Microfinances (ASOMIF)

41. María Sol

Farmamundi

42. Boris Vega

Bufet Popular “Boris Vega”

43. Ma. Dolores Gómez Sanz

Bufet Popular “Boris Vega”

44. Manuel Fardeño

Revista Enlace

45. Xavier Ruiz

Fons Català de Cooperació al Desenvolupament

46. Martha Meneses

Col·lectiu 8 de Març

47. Luz María Torres

Col·lectiu 8 de Març

48. Enric Faus

Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD)

49. Núria Oriol

Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD)

50. Xavi Calderón

Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD)

51. Andrea Costafreda

Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD)

Participants en el Focus Group a Barcelona (14 d'octubre de 2008)

1. Joan Colomer i Ribas

Associació d'Educació Popular Carlos Fonseca Amador (AEPFCFA) Universitat de Girona (UdG)

2. Jaume Soler i Pastells

SOARPAL Solidaritat Arbúcies Palacagüina

3. Paco Neira León

Fundació Josep Comaposada

4. Victòria Planas i Fusté

Fons Català de Cooperació al Desenvolupament

5. Héctor Riu i Savall

SETEM

6. Xavier Cazorla i Clarisó

CADS - Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible.

7. Jordi Ribó i Flos

Fundació Pau i Solidaritat

8. Sara Tuñí i Jaulent

Entrepobles

9. Tono Albareda

Cooperació

10. Victoria Garcia i González

Cooperació

11. Sixte Gargante

Juristes Solidaris

12. Eduard Soler

Farmacèutics Mundi

13. Toni Royo

Federació Catalana de ONG al Desenvolupament (FCONGD)

14. Marta Macías

Federació Catalana de ONG al Desenvolupament (FCONGD) / Ajuda en Acció

15. Emili Candiel

Federació Catalana de ONG al Desenvolupament (FCONGD) / Ajuda en Acció

16. Lluís Casals

Sant Just Solidari

17. M. Jose Demolina Gorina

Sant Just Solidari

18. Francesc. Xavier Vila i Blanche

Desós Opció Solidària Coordinadora d'entitats de cooperació i solidaritat de Girona

19. Maria Peix

Desós Opció Solidària

20. Juli Rubio

Geòlegs del Món

21. Òscar Jané

Geòlegs del Món

22. Josep M. Procháska

Diputació de Barcelona

23. Patricia Garrido

Educació sense Fronteres

24. Túpac Barahona

Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD)

25. Sònia Tomás i Llop

Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD)

26. Margalida Massot

Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD)

27. Andrea Costafreda

Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD)

28. Neus Martí

Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD)

29. Marc Navarro

Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD)

30. Lupe Moreno

Direcció General de Cooperació al Desenvolupament i Acció Humanitària (DGCDAH)

Persones entrevistades a la missió Nicaragua (Abril-maig de 2008)

1. Elena Montobbio

Agència Espanyola de Cooperació Internacional (AECI)

2. Manuel Pascual Salcedo

Agència Espanyola de Cooperació Internacional (AECI)

3. Francisco Gutiérrez

Acció Mèdica Cristiana (AMC)

4. Helena Reutersward

Ambaixada de Suècia

5. Ximena Barreto

Ambaixada de Suècia

6. Ernest Cañada

Associació Ciutadana Anti-Sida de Catalunya (ACASC)

7. Bruce Menzies

Associació Nicaragüenca de Persones positives lluitant per la Vida (ANICP + Vida)

8. Julio Mena

Associació Nicaragüenca de Persones positives lluitant per la Vida (ANICP + Vida)

9. Yanina Miranda

Associació Nicaragüenca de persones positives lluitant per la Vida (ANICP + Vida)

10. Carlos Kuant

Hospital Manolo Morales Departament d'epidemiologia

11. Benigno

Inhijambia

12. Ana María

Inhijambia

13. Claudia

Inhijambia

14. Judith

Inhijambia

15. Manuel Fandiño

Revista Enlace

16. Mercedes Campos

Revista Enlace

17. Alejandro Solís

Ministeri de Salut de Nicaragua (MINSa)

18. Olga Dávila

Ministeri de Salut de Nicaragua (MINSa)

19. Joaquim Rabella

Associació de Cooperació amb el Sud - Las Segovias (ACSUR)

20. Montserrat Julve

Associació de Cooperació amb el Sud - Las Segovias (ACSUR)

21. Oscar René Vargas

Expert local

22. Julio Villanueva

Pla Nacional de Desenvolupament

23. Concepción Puhiera

Fons de Població de les Nacions Unides (UNFPA)

24. Indiana Barbosa

Fons de Població de les Nacions Unides (UNFPA)

25. Valdrack Jaentschke

Vice-ministre de Cooperació Cancelleria de Nicaragua

26. María José Vallecillo

Ministeri de Relacions Exteriors

27. Moisés López

Nicaraocoop R.L.

28. Eddi Gallegos

Associació de Municipis Integrats per la Conca i Territoris de la Llacuna de Recolzament de Nicaragua (AMICTLAN)

29. Pilar Juarez

Unió Europea

30. Luisa Molia Irvin Dávila

Coordinadora Civil

31. Patricia Padilla

Associació Alternativa per al Desenvolupament Integral de les Dones

32. María López Vigil

Revista Envíos

33. Patricia Delgado

Associació de Municipis de Nicaragua (AMUNIC)

34. Mercedes Ampié Pérez

Comissaria de la Dona

35. Verónica Gutiérrez

Programa de las Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD)

36. Luswi Danilo Torres

Defensoria pública

37. María Teresa Blandón

Corrent Feminista

38. Aracely Jiménez
Ministeri Agropecuari i Forestal de Nicaragua (MAGFOR)

39. Mónica Baltodano
Moviment de Renovació Sandinista (MRS)

40. Silvio Prado
Xarxa Nicaragüenca per la Democràcia

41. Ana María Pizarro
Moviment Autònom de Dones (MAM)

42. Víctor León
Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació (FAO)

43. Vanessa Pichardo
Programa de las Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD)

44. Maribel Gutiérrez
Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD)

45. Galio Gurdíán
Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD)

46. Miguel Rosales
Partit Liberal Constitucionalista (PLC)

47. Perla López
Institut Nicaragüenc de la Dona (INIM)

48. Rina Moreno
Ètica i Transparència

49. Ruth Matamoros
Xarxa de Dones Contra la Violència

50. Edwin Castro
Front Sandinista d'Alliberació Nacional (FSNL)

51. Orlando Nuñez
Centre per a la Investigació, Promoció i el Desenvolupament Rural i Social (CIPRES)

52. Gustavo Porras Cortés
Federació de treballadors de La Salut (FETSALUD) / Front Nacional de Treballadors (FNT)

53. Maritza Leiba
Front Nacional de Treballadors (FNT)

54. Boris Vega
Bufet Boris Vega

55. Bayardo Izabá
Centre Nicaragüenc de Drets Humans (CENIDH)

56. Magali Quintana
Xarxa de Dones Afrocaribenyes

57. Geisel Lau
Comissió de Demarcació de Terres Indígenes

58. Roger Gaitán
Institut Nicaragüenc de Foment Municipal (INIFOM)

59. Orlando Pineda
Associació d'Educació Popular Carlos Fonseca Amador (AEPCFA)

60. Ricardo Gómez Pomeri
Cooperació Tècnica Alemanya Nicaragua (GTZ)

61. María Antonia Zelaya
Agència Suïssa per al Desenvolupament i la Cooperació (COSUDE)

62. Axel Vega
Institut Per al Desenvolupament i la Democràcia (IPADE)

63. María Eugenia Delgadillo
Xarxa de Dones Municipalistes

64. Norman Howard
Projecte Pana-Laka. PNUD Costa Carib

65. María Lourdes Aguilar
Presidenta del Consejo de la RAAS

66. Membres de la junta directiva i jefes de bancada
Comissió de Modernització del Consell Regional (Costa Atlàntica).

67. Delegats regionals RAAS
Salut, Educació, Agricultura, Pesca, Turisme i Forestal

68. Leonor Guadamuz, Marta Taylor
Comissió de Gènere de la RAAS i altres membres Xarxa Interinstitucional i sectorial de Gènere.

69. Representants polítics
Bluefields i Laguna de Perlas Govern Territorial de Laguna de Perlas

70. Representants polítics
Govern Comunitari Garífuna de Orinoco i altra comunitat

71. Kevin López
Bluefields Indian & Caribbean University (Universitat BICU)

72. Representants polítics
Consejo de San Juan de Oriente

73. Manuel Abella
Representant MAGFOR RAAS

74. Maura Díez
Delegada Ministeri d'Educació a la RAAS

75. Govern i claustre de professors
Universitats de les Regions Autònomes de la Costa Carib Nicaragüenca (URACCAN)

Persones entrevistades a la missió Nicaragua (Setembre de 2008)

1. Elena Montobbio
Agència Espanyola de Cooperació Internacional al Desenvolupament (AECID) Oficina Tècnica de Cooperació (OTC)

2. Mercedes Ampió
Comissaria de la Dona

3. Rafael Urbina
Institut Nicaragüenc de Foment Municipal (INIFOM)

4. Membres de la Comissió Tècnica Pana Laka
Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD) Consells Regionals RAAN-RAAS

5. Julio C. Castillo Vargas
Ministeri Agropecuari i Forestal de Nicaragua (MAGFOR)

6. Francisco Gadea
Ministeri de l'Ambient i els Recursos Naturals (MARENA)

Annex 3. Modalitats de la cooperació catalana

El Pla director contempla quatre modalitats d'actuació, que s'han d'entendre com a instruments flexibles i, en molts casos, complementaris:

Cooperació per al desenvolupament bilateral d'iniciativa directa de la Generalitat de Catalunya.

Cooperació per al desenvolupament bilateral de la Generalitat de Catalunya en concertació amb d'altres agents de la cooperació per al desenvolupament.

Cooperació per al desenvolupament bilateral a iniciativa d'altres actors, en especial les ONGD i les entitats privades no lucratives.

Cooperació per al desenvolupament multilateral. Pel que fa a les modalitats, ateses les capacitats actuals dels agents de la cooperació per al desenvolupament catalana, es destinarà almenys un 55% del total dels recursos a la modalitat de cooperació bilateral a iniciativa d'altres actors de la cooperació catalana, vetllant especialment per les ONG i altres entitats no lucratives.

A la modalitat de cooperació bilateral de la Generalitat en concertació amb d'altres agents es destinarà entre el 10 i el 25% del total de recursos. Finalment, a la modalitat de cooperació bilateral d'iniciativa directa de la Generalitat de Catalunya i la modalitat de cooperació a través d'organitzacions multilaterals es destinarà entre el 20 i el 35%.

Pel que fa als actors, per tal de garantir una adequada participació de la societat civil _especialment de les ONG- en la gestió dels fons destinats a la cooperació, els fons gestionats per les administracions públiques catalanes i multilaterals no seran superiors al 50% del total.

Annex 4. Objectius estratègics de la cooperació catalana

A. Línia estratègica de desenvolupament

A.1. Objectiu estratègic del dret a la salut i a l'aigua

Millorar la cobertura, la qualitat i l'ús dels sistemes de salut públics o amb vocació de servei públic, especialment en l'atenció primària, afavorint l'accés dels sectors de la població amb menys oportunitats.

A.2. Objectiu estratègic del dret a l'educació

Millorar la cobertura, la qualitat i les capacitats dels sistemes educatius públics o amb vocació de servei públic per satisfer les necessitats bàsiques d'aprenentatge dels sectors de la població amb menys oportunitats, tot potenciant l'educació intercultural multilingüe.

A.3. Objectiu estratègic de capacitats productives, ocupació i drets laborals

Promoure i enfortir les capacitats productives i comercials orientades al desenvolupament humà sostenible, ampliar les oportunitats d'ocupació dels sectors més desfavorits i promoure el respecte dels drets laborals d'acord amb els estàndards internacionals.

A.4. Objectiu estratègic de drets humans, governança democràtica i enfortiment del teixit social

Afavorir, en el marc de la promoció de la governança democràtica, la inclusió i la transparència en la presa de decisions pública, la garantia i l'exercici efectiu de tots els drets humans individuals i col·lectius i l'apoderament dels actors i del teixit social amb més capacitat transformadora.

A.5. Objectiu estratègic d'apoderament de les dones

Augmentar les capacitats i l'autonomia de les dones, reconèixer, visibilitzar i promoure la seva participació equitativa, real i efectiva en els processos de desenvolupament humà, particularment en tots els àmbits de la vida pública, la presa de decisions i l'economia, defensar i promoure tots els drets de les dones i combatre la violència contra les dones.

A.6. Objectiu estratègic de sostenibilitat mediambiental

Millorar les capacitats i titularitats dels actors del sud per assegurar un accés, ús i control sostenible dels recursos naturals i la protecció i conservació dels ecosistemes, així com un accés equitatiu als seus actius ambientals, en especial, l'accés a la terra.

A.7. Objectiu estratègic de construcció de pau

Millorar les capacitats dels actors del sud per prevenir i gestionar les conductes violentes en els conflictes, contribuir als processos de transformació dels conflictes violents i afavorir la construcció de la pau tot transformant els conflictes que afecten negativament els processos de desenvolupament.

B. Línia estratègica d'acció humanitària

B.1. Objectiu estratègic d'acció humanitària

Ajudar a prevenir i pal·liar el sofriment de les persones afectades per catàstrofes d'origen natural o humà, a restablir els seus drets fonamentals i la seva dignitat humana, i reduir la seva vulnerabilitat davant les catàstrofes.

C. Línia estratègica d'educació i capacitats

C.1. Objectiu estratègic d'educació i sensibilització

Fomentar el coneixement i el compromís cívic de la ciutadania de Catalunya amb el desenvolupament humà sostenible i la cooperació per al desenvolupament, incrementant l'abast, la qualitat i la coherència de les accions d'educació i sensibilització.

C.2. Objectiu estratègic de capacitats

Millorar les capacitats dels agents de cooperació per al desenvolupament públics i privats de Catalunya

Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament

Generalitat de Catalunya
Departament de la Vicepresidència
**Direcció General de Cooperació
al Desenvolupament i Acció Humanitària**